

**STRATEŠKI RAZVOJNI PLAN TURIZMA
OPĆINE TRNAVA
ZA RAZDOBLJE 2018.-2022.**

Trnava, svibanj 2019.g.

Naručitelj:

Općina Trnava
Ivana Meštrovića 2,
31411, Trnava

Izradu ovog dokumenta sufinancirala
Europska unija - EPFRD

Dokument izradili:

MIHOLJAČKI PODUZETNIČKI
CENTAR Lokalna razvojna agencija
d.o.o.
Trg Ante Starčevića 1
31540 Donji Miholjac
Tel: +385 31 630 944
Email: mpc.miholjac@gmail.com
www.mpc-miholjac.hr

Projektni tim:

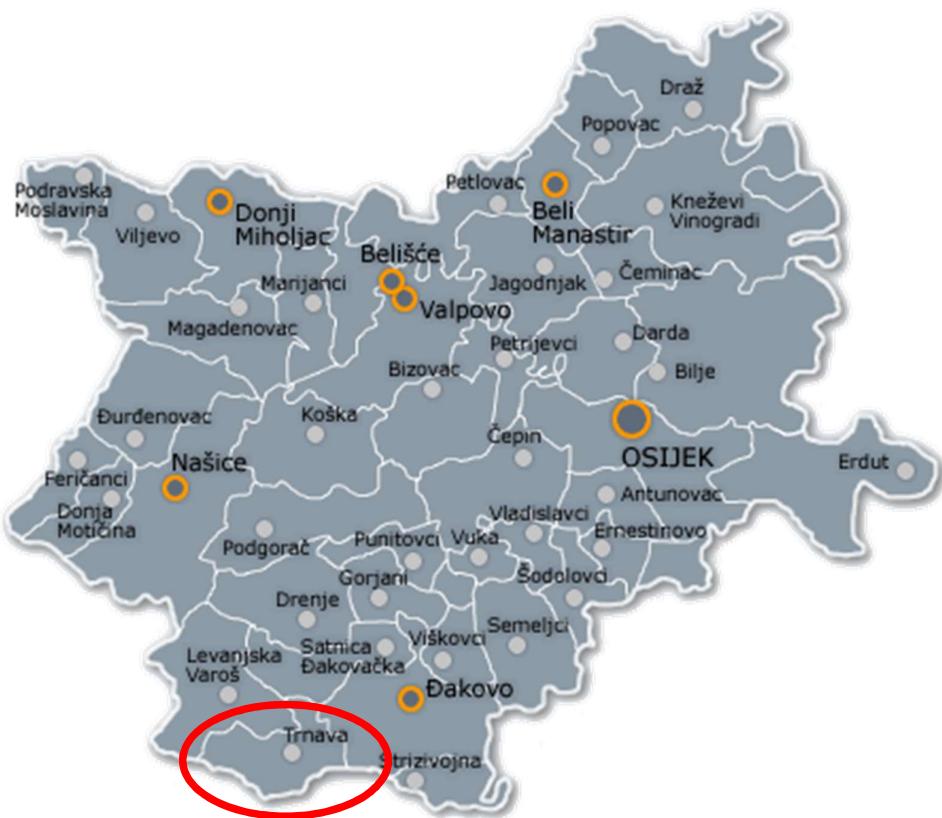
Elizabeta Miličić, mag.oec., konzultant
Ivana Marić-Špoljarić, mag.oec.,
konzultant
Ivana Alšić, mag.oec., konzultant
Anela Šovagović, mag.oec., konzultant
Radna skupina iz Općine Trnava

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	4
1.1. Metodologija i pristup izradi Strateškog razvojnog plana.....	5
1.2. Usklađenost s dokumentima višeg ranga.....	6
2. ANALIZA PODRUČJA OPĆINE TRNAVA.....	8
2.1. Općina Trnava.....	8
2.2. Sadašnje stanje gospodarstva.....	10
2.2.1. Prirodni resursi.....	10
2.2.2. Osnovna obilježja gospodarstva.....	11
2.3. Stanje infrastrukture.....	14
2.4. Turistička ponuda i potražnja.....	15
2.4.1. Bonavita.....	16
2.4.2. Jesen u Lapovcima.....	17
2.4.3. Dan Općine Trnava.....	17
2.4.4. Lipanjske večeri i Lička večer.....	18
2.4.5. Turističko-vinska cesta Zlatarevac.....	19
2.4.6. Advent u Trnavi.....	20
2.4.7. Ostala turistička ponuda.....	21
3. ANALIZA TRŽIŠTA.....	27
3.1. Ruralni turizam.....	28
3.2. Turizam u Slavoniji i Baranji.....	30
3.3. Budućnost ruralnog turizma u Hrvatskoj.....	32
3.4. Prilike za razvoj turizma u Općini Trnava.....	34
4. SWOT ANALIZA.....	38
5. VIZIJA RAZVOJA TURIZMA.....	40
6. ZAKLJUČAK.....	56
7. POPIS LITERATURE I IZVORA.....	59
8. POPIS SLIKA.....	60
9. POPIS GRAFIKONA.....	60
10. POPIS TABLICA.....	60

1. UVOD

Općina Trnava je smještena na području Osječko-baranske županije, točnije u južnom dijelu županije u blizini grada Đakova, a okružena je Općinom Levanjska varoš i Općinom Satnica Đakovačka sa sjeverne strane te Gradom Đakovom s istočne strane. Na južnom dijelu graniči s Brodsko-posavskom županijom. Površina općine je 83 km², što čini 2% teritorija cijele Županije. Na teritoriju Općine, prema popisu stanovništva iz 2011. godine, živi 1600 stanovnika, što čini 0,52% stanovništva cijele Županije. Prema ovom podatku vidimo da je područje Općine slabije naseljeno područje Osječko-baranjske županije. Na području Općine se nalazi 6 naselja: Dragotin, Hrkanovci Đakovački, Kondrić, Lapovci, Svetoblažje i Trnava kao sjedište Općine.

Slika 1: Karta Osječko-baranjske županije (izvor: OBŽ)

Prvi pisani dokumenti o Trnavi su iz 1332. godine. Za vrijeme turske okupacije na području općine uništena su neka sela, dok se Trnava održala. Župna crkva Našašća Svetog Križa koja je izgrađena 1845. godine. U istoimenoj župi koju je osnovao 1758. godine đakovački dekanat

Đakovačke i srijemske biskupije i na području naselja Trnava postoji Samostan časnih sestara Svetog križa. Sredinom 18. stoljeća Općina Trnava se počela naglo razvijati sadnjom vinograda i proizvodnjom vina.

Na području Općine Trnava je ukupno 413 osoba kojima je osnovna djelatnost poljoprivreda. Turističku ponudu Općine čine razne manifestacije kulturnog sadržaja, a jedna od najznačajnijih turističko – gospodarskih manifestacija vinogradara Slavonije i Baranje je BONAVITA koja je osnovana u Trnavi 1988. godine.

Bogatstvo prirodnih resursa, geoprometni položaj i blizina Osijeka, glavne su prednosti zbog kojih razvoj turističkih djelatnosti na području Općine ima veliki potencijal, osobito posebnih oblika turizma poput enofilskog turizma i lovnog turizma te agro-turizma, eko-turizma i drugih oblika održive turističke djelatnosti. Na području Općine se tako nalaze brojni vinogradi i vinski podrumi. Svake se godine održavaju kulturne manifestacije i različiti događaji povezani s životom na selu u čiju organizaciju je uključena i sama Općina Trnava.

Općina ima preduvjete za razvoj turizma kao što su duga povijest, bogati prirodni resursi, povoljan geoprometni položaj.

1.1. METODOLOGIJA I PRISTUP IZRADE STRATEŠKOG RAZVOJNOG PLANA

Strategija razvoja Općine Trnava planski je dokument lokalnog razvoja koji određuje strateške ciljeve i adekvatne mjere usmjerene prije svega održivom razvoju. Nužno je napomenuti da su za vrijeme njene izrade uvaženi gospodarski, socijalni i ekološki aspekti, prostorne karakteristike i lokalni identitet, a strateški ciljevi usklađeni s onima viših razina – županijskim, nacionalnim i europskim.

Strateški razvojni plan turizma Općine Trnava nastaje kroz dugoročni proces temeljen na istraživanju, provedbi i evaluaciji turističkih resursa, koji teži optimiziranju potencijalnog doprinosa turizma lokalnom stanovništvu, kvaliteti okoliša i održivom razvoju.

Slika 2: Koraci u izradi plana

1.2. USKLAĐENOST S DOKUMENTIMA VIŠEG RANGA

Strateški razvojni plan turizma Općine Trnava usklađen je sa strateškim dokumentima višeg ranga:

- Strategijom EU 2020 i pratećim strateškim dokumentima na razini EU i nacionalnoj razini,
- Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.,
- Master planom razvoja turizma u Osječko-baranjskoj županiji do 2025.g.

Strategija razvoja turizma RH do 2020. predstavlja cjelovit konceptualni okvir koji omogućava:

- koordinirano djelovanje nositelja turističke politike i sustavno usuglašavanje mjera turističke politike,
- cjelovito razumijevanje ključnih pravaca razvoja hrvatskog turizma kao preduvjet privlačenja interesa potencijalnih domaćih i stranih ulagača, te

- ciljano usmjeravanje razvojno-investicijskog procesa i efikasno povlačenje sredstava EU fondova.¹

Naglasak se stavlja na operativne strategije na ključnim područjima djelovanja. Riječ je o aktivnostima usmjerenim na razvoj proizvoda, razvoj smještajne ponude i turističke infrastrukture, investicije, marketing, jačanje ljudskih potencijala te upravljanje turističkim razvojem. Konačno, akcijskim planom razrađuje se sustav prioritetnih mjera turističke politike koje su ponajviše usmjerene na uklanjanje postojećih razvojnih ograničenja.²

Master plan turizma Osječko-baranjske županije projekt je koji je izrađen kao rezultat shvaćanja nužnosti da se turizam Županije objektivizira i postavi dugoročni plan razvoja s jasno identificiranim željama i aspiracijama koje uključuju javni i privatni sektor. Master plan predstavlja stožerni dokument koji postavlja glavna opredjeljenja dugoročnog turističkog razvoja. Strateški ciljevi do 2025. godine za Osječko-baranjsku županiju su:³

- doseći smještajnu ponudu od 10.000 turističkih kreveta,
- povećati godišnju zauzetost kreveta na razinu 30%,
- etablirati se na europskom tržištu kao destinacija kratkih odmora (prvenstveno na sadržajima gastronomije i kulture),
- razviti 2-3 velika panonska resorta,
- internacionalizirati postojeće i razviti dva velika međunarodna događaja,
- uspostaviti sustav kontrole i oznaka kvalitete u prehrabbenim proizvodima i turizmu.

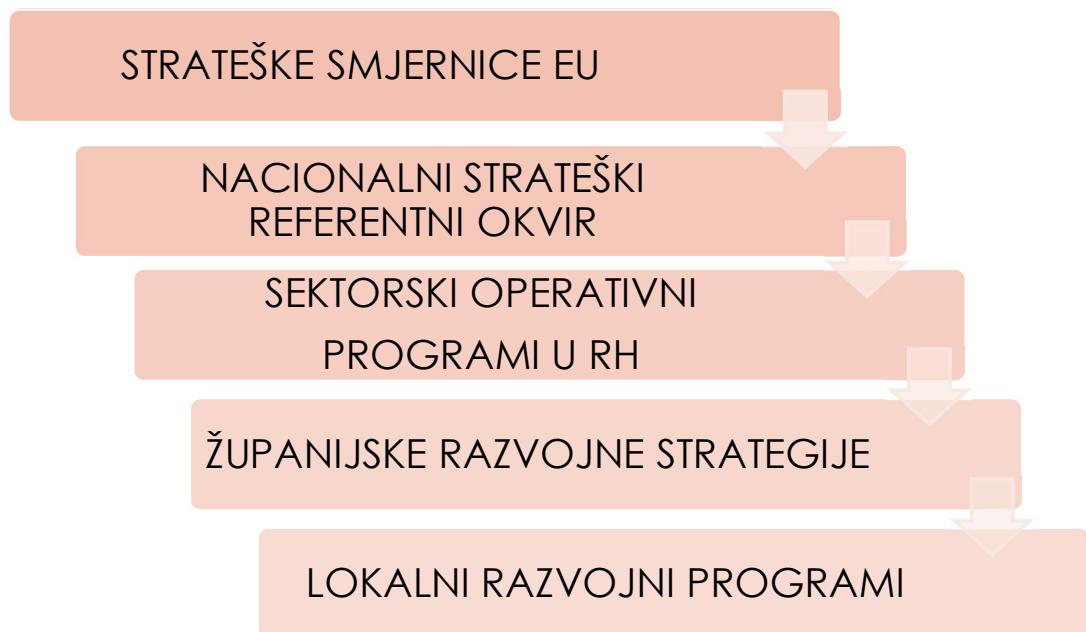
¹ Izvor: <https://mint.gov.hr/UserDocsImages//arhiva//Strategija-turizam-2020-editfinal.pdf>

² Izvor: <https://mint.gov.hr/UserDocsImages//arhiva//Strategija-turizam-2020-editfinal.pdf>

³ Izvor:

http://www.obz.hr/hr/pdf/savjetovanje_sa_zainteresiranom_javnoscu/2017/20170110_mp_obi_z_final_korekcije_z_javnu_raspravu_za_web.pdf

Slika 3: Usklađenost strategije s dokumentima višeg ranga

2. ANALIZA PODRUČJA OPĆINE TRNAVA

2.1. OPĆINA TRNAVA

Općina Trnava u Osječko-baranjskoj županiji smještena je u mikroregiji Đakovačke lesne zaravni istočno hrvatske ravnice 55 km jugozapadno od grada Osijeka. Prosječna gustoća naseljenosti na 1 km² je 38 stanovnika. Naselja u općini su: Dragotin, Hrkanovci Đakovački, Kondrić, Lapovci, Svetoblažje i Trnava. Općina ima površinu 81,47 km² i 1600 stanovnika po popisu iz 2001. godine.

Gospodarska osnova općine je poljodjelstvo, vinogradarstvo, voćarstvo, stočarstvo, trgovina i ugostiteljstvo. U sklopu javne i društvene djelatnosti na području općine nalaze se: Osnovna škola Josipa Jurja Strossmayera Trnava, Braće Radića 1 sa četiri područne škole (Lapovci, Kondrić, Hrkanovci, Dragotin), ambulanta opće medicine Doma zdravlja Đakovo, općinska uprava, poštanski ured 31411 i Župna crkva Našašća Svetog Križa koja je izgrađena 1845. godine (slika 4). U istoimenoj župi koju je osnovao 1758. godine đakovački dekanat Đakovačke i srijemske biskupije i na području naselja Trnava postoji Samostan časnih sestara Svetog križa.

Središte općine je naselje Trnava koje se nalazi na križištu Županijske ceste Trnava – Staro Topolje i Trnava – Hrkanovci Đakovački te nerazvrstane ceste Trnava – Dragotin.⁴

Slika 4: Župna crkva Našašća Svetog Križa u Trnavi

Područjem Općine Trnava prolazi državna cesta D38, Pakrac (D5) – Požega – Pleternica - Đakovo (D7). Općina Trnava je povezana državnom cestom D38 s Gradom Požegom, Požeško-slavonskom županijom te susjednom Općinom Levanjska varoš na zapadnoj strani i Gradom Đakovom na istočnoj strani. Županijskim cestama su povezana općinska naselja međusobno. Županijskom cestom Ž 4163, Općina Trnava prometno je povezana s Brodsko-posavskom županijom preko mjesta Staro Topolje. Županijska cesta 4129 povezuje ju s Općinom Satnica Đakovačka. Cesta Ž 4189 povezuje Trnavu s Lapovcima. Od važnosti za razvoj gospodarstva je i prisutnost međunarodnog prometnog koridora 5c koji čini složenu poveznicu Sjeverne – Srednje i Južne Europe i čini ključan faktor u procesu globalizacije europskog gospodarskog i prometnog prostora.⁵

⁴ Izvor: <https://www.opcina-trnava.hr/index.php/povijest>

⁵ Izvor: <https://www.opcina-trnava.hr/index.php/dokumenti/category/35-lokalna-razvojna-strategija>

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine na području Općine Trnava živi ukupno 1600 stanovnika u 525 kućanstava. Prosječan broj stanovnika po kućanstvu iznosi 3,03. Stanovništvo u Općini je u većini hrvatske nacionalnosti njih 1436, dok ostalo pripada nacionalnim manjinama. Prema broju stanovnika najveće naselje u općini je Trnava s ukupno 630 stanovnika, a najmanje naselje je Svetoblažje sa 70 stanovnika. Prosječna gustoća naseljenosti prema posljednjem popisu stanovništva iznosi 19,28 stanovnika po km².

Tablica 1: Klasifikacija stanovništva po starosti u Općini Trnava

NASELJE STANOVNIKA	UKUPAN BROJ	0 – 19 GODINA	20 – 59 GODINA	60 I VISE GODINA
DRAGOTIN	254	89	120	45
HRKANOVCI	136	21	67	48
ĐAKOVAČKI				
KONDRIĆ	230	53	129	48
LAPOVCI	280	68	149	63
SVETOBLAŽJE	70	20	29	21
TRNAVA	630	152	341	137
UKUPNO	1600	403	835	362

Izvor: www.dzs.hr

Tablica 2: Stanovništvo staro 15 i više godina prema najviše završenoj školi

SPOL	Bez škole	1 – 3 razreda osnovne škole	4 – 7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Stručni studij	Sveučilišn i studij
M	9	7	37	281	300	9	21
Ž	66	9	58	335	177	11	13
UKUPNO	75	16	95	616	477	20	34

Izvor: www.dzs.hr

2.2. SADAŠNJE STANJE GOSPODARSTVA

2.2.1. Prirodni resursi

Najvažniji prirodni resurs na području Općine Trnava je poljoprivredno zemljište. Općina Trnava raspolaže s 3.835 ha poljoprivrednog zemljišta i 3.836 ha šumske površine.

Na području Općine Trnava, šume i šumsko zemljište zauzimaju površinu od 3836 ha što čine uglavnom mješovite šume hrasta kitnjaka, obične bukve i običnog graba. Gospodarenje

šumama, kao dobru od nacionalnog interesa, povjerenio je poduzeću "Hrvatske šume" p.o. Zagreb, koje u svom sastavu imaju uprave šuma, a što je za područje Osječko-baranjske županije Uprava šuma Osijek koja je nadležna za područje Općine Trnava.

Općina Trnava smještena je u umjerenoj klimi stoga je poljoprivreda jedna od glavnih gospodarskih djelatnosti. Prema podacima iz Popisa poljoprivrede 2003. godine, vidljivo je da je na razini Općine 436 kućanstava kojima je poljoprivreda glavna djelatnost.

Od ukupno raspoložive površine zemljišta koja iznosi 1.712 ha, ukupno se koristi 1.519 ha poljoprivrednog zemljišta, od čega je 1.175 ha u vlasništvu Općine Trnava. Ostalo zemljište od 194 ha dio je neobrađeno poljoprivredno zemljište, a oko 56 ha je obrasio u šumarke i grmlja. Veliki problem što se tiče poljoprivredne proizvodnje na području Općine kao i u cijeloj županiji je usitnjeno parcela. U Općini Trnava imamo 436 kućanstava koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom na 1.750 parcela. Rješenje toga je postupak okrugnjavanja posjeda, što bi utjecalo na racionalizaciju poljoprivredne proizvodnje.

Od ukupno korištenog poljoprivrednog zemljišta 1.519 ha, 1.296 ha otpada na oranice i vrtove, 8 ha na povrtnjake, 94 ha na livade, 3 ha na pašnjake, 96 ha na voćnjake, a 21 ha na vinograde. Znatan udio voćnjaka i vinograda u ukupnim poljoprivrednim površinama odraz je dugogodišnje tradicije bavljenja vinogradarstvom i proizvodnje vina u Općini, ali i pogodnosti tla za voćarsku proizvodnju što je definiralo i pravce budućeg razvoja poljoprivrede na ovim prostorima. Na području Općine prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi imamo 214 poljoprivrednih gospodarstava, od toga je 206 obiteljskih gospodarstava, 6 obrta, 1 trgovačko društvo i jedna zadruga. S obzirom na to da poljoprivreda predstavlja dominirajuću djelatnost na području Općine, kategorija poljoprivrednih gospodarstava zauzima znatan udio u ukupnoj strukturi poslovnih subjekata.

2.2.2. Osnovna obilježja gospodarstva

U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 147/14 i 123/17; u dalnjem tekstu Zakon), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (u dalnjem tekstu: Ministarstvo) provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u dalnjem tekstu: JLP(R)S) u Republici Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti. Novi model izračuna indeksa razvijenosti temelji se na stručnoj podlozi „Evaluacija postojećeg i prijedlog novog modela za izračun indeksa te izračun novog indeksa razvijenosti jedinica lokalne i područne samouprave u

Republiki Hrvatskoj“ Po donošenju izmjena i dopuna Zakona, a slijedom izrađenoga novoga modela izračuna indeksa razvijenosti, donesena je nova Uredba o indeksu razvijenosti (Narodne novine, br. 131/17, u dalnjem tekstu: Uredba). Uredba utvrđuje pokazatelje za izračun indeksa razvijenosti, njihov izračun i izvore podataka te način izračuna indeksa razvijenosti. U skladu s Uredbom, za izračun indeksa razvijenosti koriste se slijedeći pokazatelji:

- prosječni dohodak po stanovniku
- prosječni izvorni prihodi po stanovniku
- prosječna stopa nezaposlenosti
- opće kretanje stanovništva
- stupanj obrazovanosti stanovništva (tercijarno obrazovanje)
- indeks starenja.

Jedinice lokalne samouprave razvrstavaju se u osam skupina. Trnava ima indeks razvijenosti 92,208, što ju svrstava u I. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave.⁶

Raspoloživi prirodni uvjeti, pretežno nizinski prostor, velike poljoprivredne površine te šumska i lovna područja, položaj u okruženju i na putu prema turističkim područjima u okolini, kao i ruralna obilježja prostora i naselja maju veliku utjecaj na gospodarski razvoj Općine.

Na području Općine Trnava prema podacima portala Poslovna Hrvatska u 2019. godini registrirano sjedište ima 65 poslovnih subjekata. Većinu registriranih poslovnih subjekata čine obrti i obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Na području Općine ima registrirano 40 obrta i slobodnih zanimanja. Većini obrta osnovna djelatnost je poljoprivreda. Ostale djelatnosti kojima se bave obrtnici su uslužne djelatnosti, informatičke usluge, trgovina, šumarske usluge i ugostiteljstvo. Najviše obrta registrirano je u naselju Trnava. Trgovačkih društava je registrirano 13.⁷

Trgovačka društva registrirana su kao društva s ograničenom odgovornošću. Djelatnost kojima se poduzeća bave su raznolika, od poljoprivrednih djelatnosti, ugostiteljstva i šumarstva. Poduzeća koja su registrirana u Općini spadaju u kategoriju malih poduzeća. Na žalost, na

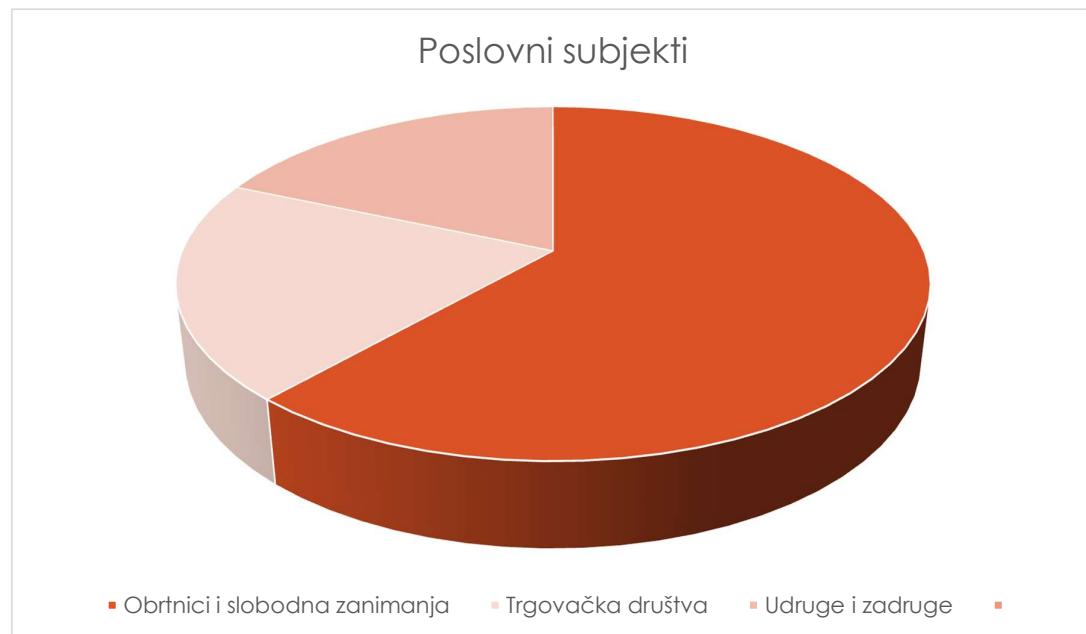
⁶ Izvor: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/112>

⁷ Izvor: <http://www.poslovnahrvatska.hr/>

području Općine Trnava nema drugih značajnijih gospodarskih subjekata koji bi mogli biti nositelji gospodarskog razvjeta i općenitog razvoja Općine Trnava.

Registrirano je 12 udruga i zadruga.

Grafikon 1: Prikaz poslovnih subjekata

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u ožujku 2019. godine evidentirano je 88 osoba, što je o odnosu na isto razdoblje prošle godine smanjenje za 27,3%

Tablica 3: Struktura nezaposlenih u Općini Trnava

Uku-pno	M	Ž	Bez škole i nezavršen a OŠ	Završena OŠ	Srednja škola 3 godine, KV, NKV	Srednja škola 4 godine, gimnazija	I.stupanj fakulteta stručni studij, viša škola	Fakultet, akademija , magisterij, doktorat	Indeks 19/18
88	42	46	5	36	28	12	5	2	72,7

Izvor: Mjesečni statistički bilten HZZ-a Područni ured Osijek, za ožujak 2019.

2.3. STANJE INFRASTRUKTURE

Gospodarska infrastruktura obuhvaća promet (u najširem smislu), energetiku, sustav telekomunikacija i komunalnih djelatnosti, kao i sve ostale djelatnosti izravno vezane uz proizvodne procese (skladištenje, čuvanje, hlađenje, pakiranje proizvoda). Negospodarska infrastruktura obuhvaća djelatnosti kao što su školstvo, zdravstvo, znanost, kultura, socijalna zaštita i uprava, a koje posredno pružaju usluge bitne za cijelo stanovništva na području Općine.

Negospodarska infrastruktura na području Općine obuhvaća sportske objekte, mjesne domove, dječja igrališta i škole. Izgrađena infrastruktura zadovoljava potrebe stanovništva. Svaka Udruga ima svoje prostorije. Na području općine postoji izgrađena zgrada škole, općine, pošte te zgrada ustupljena dječjem vrtiću iz Đakova za održavanje predškole, prostorije za nogometne klubove i ostale udruge.⁸

Područjem Općine Trnava prolazi državna cesta D38, Pakrac (D5) – Požega – Pleternica – Đakovo (D7). Općina Trnava je povezana državnom cestom D38 s Gradom Požegom, Požeško-slavonskom županijom te susjednom Općinom Levanjska varoš na zapadnoj strani i Gradom Đakovom na istočnoj strani. Županijskim cestama su povezana općinska naselja međusobno. Županijskom cestom Ž 4163, Općina Trnava prometno je povezana s Brodsko-posavskom županijom preko mjesta Staro Topolje. Županijska cesta 4129 povezuje ju s Općinom Satnica Đakovačka. Cesta Ž 4189 povezuje Trnavu s Lapovcima.

Od važnosti za razvoj gospodarstva je i prisutnost međunarodnog prometnog koridora 5c koji čini složenu poveznicu Sjeverne – Srednje i Južne Europe i čini ključan faktor u procesu globalizacije europskog gospodarskog i prometnog prostora.

Na području Općine Trnava ni jedno naselje nije priključeno na sustav odvodnje otpadnih voda, odnosno nije izgrađena kanalizacijska mreža. Odvodnja oborinskih voda svih naselja na području Općine Trnava trenutno se vrši otvorenim kanalima u vodotoke, a odvodnja fekalnih voda riješena je izgradnjom septičkih jama i gnojnica. Na području Đakovštine, jedino Grad Đakovo ima izgrađenu kanalizacijsku mrežu.

Gospodarska (poslovna) zona Trnava je u pripremi. Zona je osnovana Odlukom o osnivanju gospodarske (poslovne) zone Trnava koja je smještena uz cestu Trnava-Dragotin. U Zoni nema aktivnih poduzetnika, a moguće su sljedeće djelatnosti: uslužne, trgovačke, komunalno-servisne, ugostiteljsko-turističke i slično. Površina je 10,8 ha i u cijelosti je slobodna za

⁸ <https://www.opcina-trnava.hr/index.php/dokumenti/category/35-lokalna-razvojna-strategija>

investiranje. Opremljena je vodoopskrbnom i telekomunikacijskom infrastrukturom. Do kraja 2012. godine uloženo je 89.000,00 kuna, a za razdoblje od 2013. do 2017. godine planirano je uložiti sredstva u iznosu 500.000,00 kuna.

2.4. TURISTIČKA PONUDA I POTRAŽNJA

Sadašnja turistička ponuda na području Općine Trnava je ograničena, ali postoji veliki potencijal za razvoj nekoliko grana turizma.

Potencijali za budući razvoj ukupne turističke ponude u Općini moguće je ostvariti na nekoliko različitih područja, a najznačajniji su:

- Lovni turizam
- Enofilski (vinski) turizam

te postoji mogućnost za razvoj i ovih oblika turizma

- Agroturizam
- Gastro turizam (slavonski čobanac)
- Etno turizam (uporabni i ukrasni predmeti vezani uz šokački, tradicijski život)
- Vjerski turizam
- Cikloturizam

Turističku ponudu Općine čine razne manifestacija kulturnog sadržaja, među kojima se mogu istaknuti:

- Bonavita, turističko-gospodarska manifestacija vinogradara Slavonije i Baranje, lipanj
- Jesen u Lapovcima
- Blagdan Svetog Vinka
- Lipanske večeri i Lička večer
- Advent u Trnavi

2.4.1. Bonavita

Jedna od najznačajnijih turističko – gospodarskih manifestacija vinogradara je BONAVITA koja je osnovana u vinorodnoj Trnavi 1988. godine. Danas je Bonavita popratna manifestacija Đakovačkih vezova, što ne umanjuje njezinu važnost i dugu tradiciju. Organizira se svake godine dva tjedna prije Đakovačkih vezova u lipnju mjesecu.

Izvor: Općina Trnava

Prva manifestacija Slavonije i Baranje koja je održana bila je prilika da privatni vinari Slavonije i Baranje promoviraju i izlože svoja vina. Općina Trnava ima dugu tradiciju uzgoja vinove loze i proizvodnje vina i ova jedna manifestacija čini okosnicu turističke ponude te razvoja turizma u Općini.

Počeci vinarske i vinogradarske tradicije Biskupije Đakovačke i Srijemske sežu u predtursko doba, a nakon oslobođanja od Turaka tradiciju proizvodnje vina i vinogradarstvo obnavlja biskup Petar Bakić sadnjom vinograda u Trnavi, a proširuje ih biskup Josip Čolnić. Biskup Anto Mandić osniva vinograde u Mandičevcu, na obroncima Krndije, a biskup Josip Juraj Strossmayer gradi podrume u Trnavi i Mandičevcu.

Biskupija Đakovačka i Srijemska najjači je proizvođač traminca na ovom području, koji čini 60% njihova sortimenta. Ostalih 40% zauzima proizvodnja vrhunske trnavačke graševine te vrhunski trnavački chardonnay. U vrhunskom trnavačkom traminцу uživaju i ljubitelji vina izvan naših granica.

Podrumi Biskupije također su poznati i po arhivskim vinima, čime dokazuju postojanje izvanrednih berbi, što je plod svesrdnog ulaganja, znanja i ljubavi u konačan, također i vrhunski

pakirani proizvod. Jedna od važnijih obilježja za razvoj turizma, a vezano je uz vinogradarstvo i vinarstvo je postojanje Vinske ceste „Zlatarevac“.

2.4.2. Jesen u Lapovcima

Organizator folklорне manifestacije „Jesen u Lapovcima“ je KUD „Vesela Šokadija“ koji djeluje u sklopu Udruge žena „Žene veselog srca“ iz Lapovaca. Manifestacija se održava svake godine početkom listopada uz veliku pomoć sumještana iz Lapovaca i raseljenih Lapovčana širom svijeta, a uz potporu Općine Trnava i Županije Osječko-baranjske.

Na pozornici se izmjenjuju kulturno umjetnička društva i pjevačke skupine, prikazuju prekrasne nošnje, razigranu mladost uz gromku mušku pjesmu.

Lijepo vrijeme omogućuje svim sudionicima kretanje povorke ulicama ovoga prekrasnog mesta čiji stanovnici uređuju prozore i dvorišna vrata jesenjim plodovima, bogatima ručnim radom, uporabnim seoskim predmetima.

Izvor: Općina Trnava

2.4.3. Dan Općine Trnava (blagdan Svetog Vinka)

Tradicionalno na blagdan Svetog Vinka đakovačko-osječki nadbiskup blagoslovi vinograde u Trnavi. Istaknuto je kako blagdan Svetog Vinka označava početak agrotehničkih radova u vinogradima i rezidbe. Nakon obreda nastavlja se blagoslov mladog vina u postrojenjima nadbiskupijskog vinskog podruma.

Na blagdan Svetog Vinka obilježava se i dan Općine, a tim povodom se održava i svečana sjednica Općinskog vijeća u zgradi Hrvatskog doma kulture na kojoj se dodjeljuju nagrade i priznanja.

Slika 5: Vinograd u Trnavi (Izvor: Općina Trnava)

2.4.4. Lipanjske večeri i Lička večer

KUD "Kondrićani" Kondrić organizira svake godine početkom lipnja smotru folklora „Lipanjske Večeri“ i poznatu „Ličku večer“ u Kondriću. Na smotri folklora sudjeluju kulturno-umjetnička društva iz cijele Slavonije, a sam program počinje svetom misom u crkvi svetog Ivana Glavosjeka u Kondriću, a nastavlja se kulturno-umjetničkim programom koji se održava u šatoru ispred hrvatskog doma kulture.

Izvor: Općina Trnava

2.4.5. Turističko-vinska cesta Zlatarevac

U ovom poznatom kraju uzornih vinara, vinogradara, podrumara i izvrsnih vina, proizvode se vrhunska vina.

Turističko-vinska cesta Zlatarevac iz Trnave obuhvaća nekoliko već većih, ali i manjih tradicijskih proizvođača vina i obiteljskih gospodarstava koje se bave drugim vidovima turističkih djelatnosti, te ima nekoliko proizvođača sira, rakije i misnih vina.

Vinar Hrvoje Lukačević voditelj je projekta vinske ceste Zlatarevac koja je službeno proglašena 2010 godine. Broje devet vinara, uz najpoznatija među njima Misna vina. Vrlo je zanimljiva i tradicija Samostana sestara Svetog Križa.

Vinari vinske ceste Zlatarevac su:⁹

- Misna vina d.o.o.
- OPG Hrvoje Lukačević
- Obrt Apostol Trnava
- OPG Franjo Vračević

⁹ <https://www.tzdjakovo.eu/index.php/hr/eno-i-gastro/dakovacko-vinogorje>

- Samostan Sestara Sv.Križa Trnava
- OPG Stipo Vuković
- Agro Zlatarevac j.d.o.o.

Izvor: Općina Trnava

Udruga vinogradara, vinara i voćara "Zlatarevac" djeluje od 2010. godine, a osnovni cilj joj je upoznavanje, proučavanje i primjena propisa o grožđu, vinu i voću, organiziranje stručnih predavanja, razmjena iskustva među članovima Udruge, radnje koje postižu pozitivan stav prema vinu i raznim pićima od voća koja doprinose prepoznatljivosti vina i raznih pića i drugih proizvoda od voća Trnovačkog vinogorja, organiziranje manifestacije, ocjenjivanje i sudjelovanje na izložbama i sajmovima vina i voćarskih proizvoda lokalnog, državnog i međunarodnog značaja.

2.4.6. Advent u Trnavi

Općina Trnava organizira advent u suradnji sa OŠ J.J. Strossmayera i udrugama koje djeluju na području Općine Trnava. Program se održavati na vanjskom igralištu OŠ J.J. Strossmayera u Trnavi, te traje 3-4 dana.

Slika 6: Advent u Trnavi, Izvor: Glas Slavonije

2.4.7. Ostala turistička ponuda

Na području općine djeluju dva kulturno umjetnička društva:¹⁰

- Kulturno umjetničko društvo "Brđani" Trnava
- Kulturno umjetničko društvo „Vesela Šokadija“ Lapovci
- Kulturno umjetničko društvo "Kondrićani" Kondrić

U Lapovcima se organizira jedna od poznatih kulturnih manifestacija „Jesen u Lapovcima“ gdje se kroz kulturno - zabavan sadržaj njeguju običaji i plesovi s ovog područja. Nadalje, svake godine se organizira manifestacija „Lipanske večeri“ u Kondriću te „Vinkovo“ u Trnavi što je ujedno i dan Općine te se njeguje i vjerski turizam u vidu hodočašća u Marijansko svetište u Dragotinu.

Jedna od značajnijih grana za razvoj turizma je i lov i tradicija lovstva na području Općine. Za razvoj ovog vida turističke ponude zaslužna su lovačka društva koja postoje na razini općine i Hrvatske šume gdje se lov i odvija. Na području Općine postoje i vikend naselja s ponudom smještaja za goste koji posjećuju općinu za vrijeme održavanja pojedinih manifestacija.

Registrirane jedinica za smještaj turista na području Općine su:

- Lovački dom Kondrić kapaciteta 18 kreveta
- 11 kreveta u privatnom smještaju

¹⁰ <https://registri.uprava.hr/#ludruge>

Najveći nedostatak smještajnih kapaciteta vidljiv je za vrijeme Bonavite, koja privuče najveći broj posjetitelja.

Gastronomска ponuda je također iznimno mala i svodi se na nekoliko manjih ugostiteljskih objekata. Ovdje je moguće izdvojiti Lovačku kuću i OPG Lukačević Hrvoje koji ima kušaonicu vina. U programu Bonavite organizira se natjecanje u kuhanju čobanca.

Općina Trnava, zajedno s Osnovnom školom Josipa Jurja Strossmayera i udrugama koje djeluju na tom području, organizirala je 2018. godine prvi Advent u Trnavi koji je trajao četiri dana. Program se odvijao na vanjskom igralištu trnavačke Osnovne škole Josipa Jurja Strossmayera i u samom središtu mjesta. Bogati gastro, glazbeni, dječji i drugi programi htio je animirati rad udruga, KUD-ova, OPG-ova, (pred)školske djece i drugih te prirediti program za sve generacije.

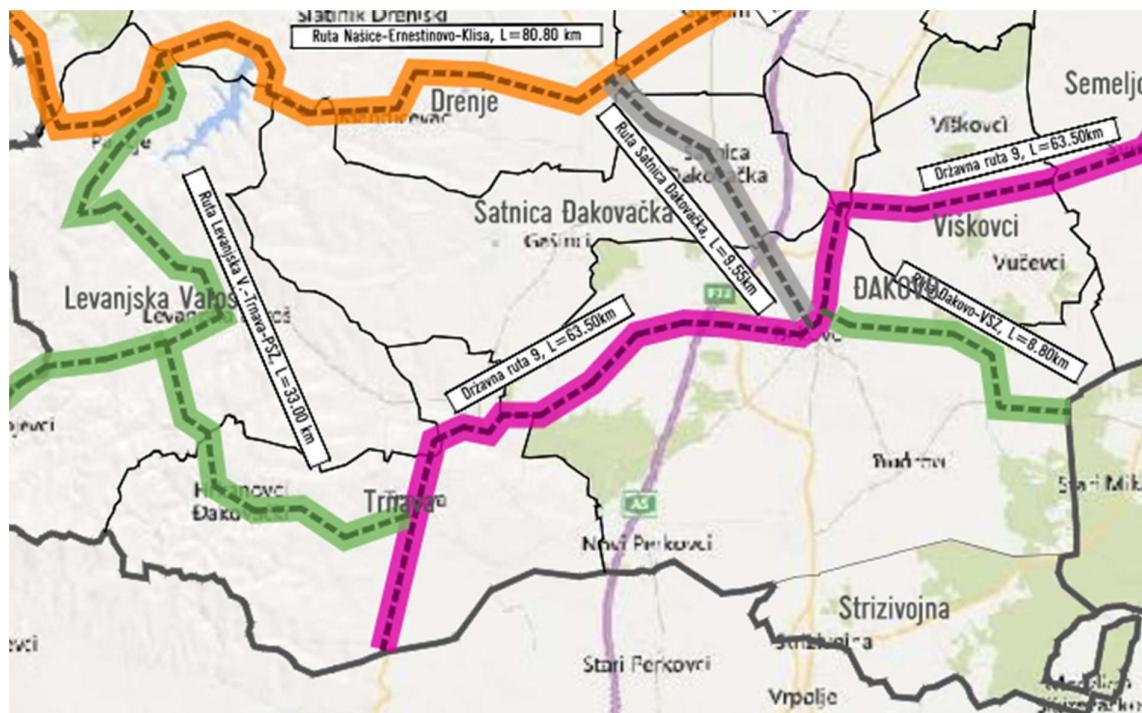
U Trnavi postoje biciklističke staze i rute u sklopu vinsko-turističkih cesta. Biciklizam je već dugi niz godina prisutan u razvijenim europskim zemljama, ne samo kao način prijevoza, već kao „način života“. Za razdoblje 2012.-2020. godine Europska biciklistička federacija je u sklopu projekta “EuroVelo Central Coordination“ izradila strategiju razvoja cikloturizma za cijelo područje Europske unije koju je u cijelosti finansirala Europska komisija i u njoj navodi slijedeće glavne ciljeve razvoja:

- Poticanje ekonomskog rasta i otvaranje novih radnih mjeseta; Smanjenje negativnih učinaka prijevoza i turizma na okoliš;
- Poticanje regionalnog razvoja i razvoja ruralnih krajeva;
- Podizanje teritorijalne kohezije i međusobnog razumijevanja među europskim regijama;
- Poboljšanje zdravstvenog stanja građana Europske unije kroz poticanje zdravog načina života; te
- Međusobno dijeljenje biciklističkih iskustava s ciljem poticanja razvoja kvalitetnih biciklističkih ruta.

Svi strateški dokumenti vezani za biciklizam ističu važnost primjerene realizacije dva EuroVelo pravca kroz Osječko-baranjsku županiju, i to:

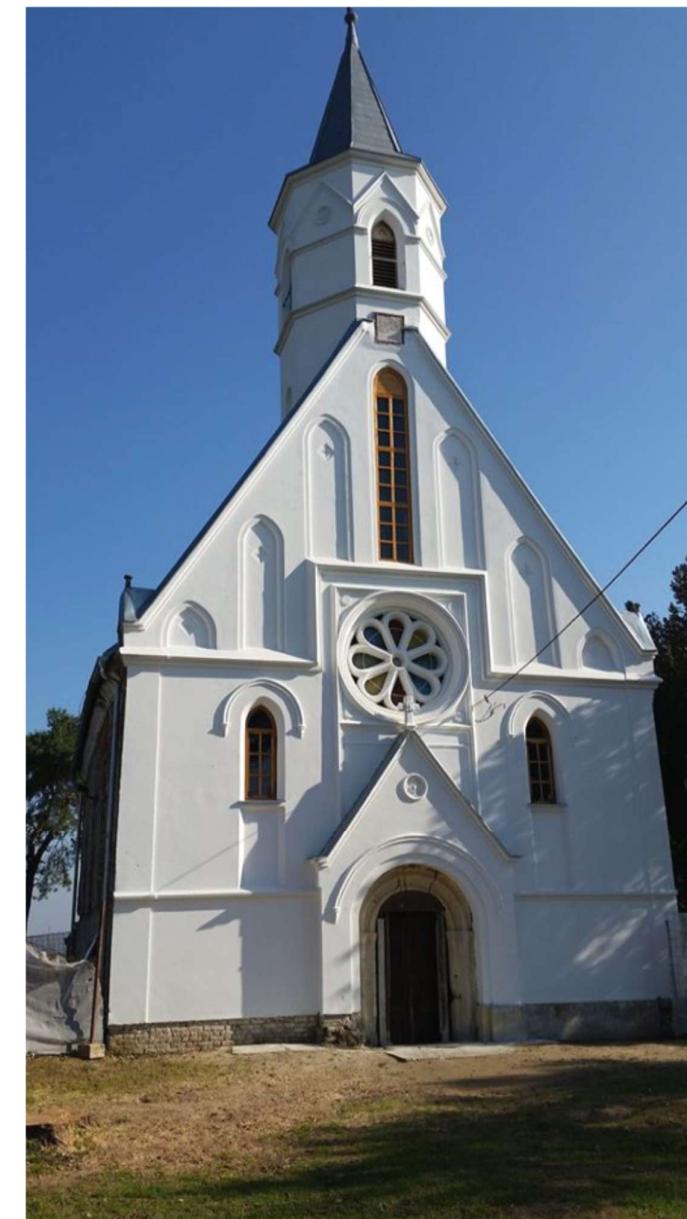
- EuroVelo 6 Atlantik -Crno more / u Hrvatskoj Dunavska ruta (granica Mađarske – Batina –Osijek –Vukovar –Ilok –granica Srbije);
- EuroVelo 13Ruta željezne zavjese / u Hrvatskoj Dravska ruta (granica Slovenije – Varaždin –Hlebine –Donji Miholjac –granica Mađarske).

Prijedlog cikloturističkih ruta dan je na grafičkom prilogu (Izvor: Operativni plan razvoja cikloturizma Osječko-baranjske županije). Pri vođenju ruta uzeti su u obzir zadani pravci EuroVelo ruta i državnih ruta prema Pravilniku o funkcionalnim kategorijama za određivanje mreže biciklističkih ruta (NN 91/2013) i Akcijskom planu razvoja cikloturizma uz manje korekcije. Osnovna načela po kojima su vođene rute jesu sigurnost, atraktivnost i kontinuitet. Nastojalo se cikloturističkim rutama povezati urbana središta i turističke lokalitete kroz prirodno okruženje i krajobrazne ljepote. U što je većoj mogućoj mjeri korišteni su alternativni pravci lokalnim cestama, šumskim putevima, riječnim nasipima i vinskim cestama, a sve u cilju bolje povezanosti, atraktivnosti ruta i sigurnosti u vožnji. Predložena je mreža ruta koja se sastoji od dvije EuroVelo rute (EV6 i EV13) ukupne duljine oko 200 km, dvije državne rute (državna ruta 5 i državna ruta 9) ukupne duljine oko 130 km, koje se djelomično preklapaju s EuroVelo rutama i tri županijske rute duljine oko 190 km, međusobno povezane i umrežene veznim rutama duljina ukupno oko 95 km. Uz osnovne rute, predlaže se i oko 300 km lokalnih ruta koje predstavljaju moguće alternativne pravce glavnim rutama, povezuju glavne rute s turističkim lokalitetima ili jednostavno pružaju mogućnost za kratke cikloturističke ture i obilaske u blizini mjesta boravka, kroz prirodu i krajobrazne ljepote.

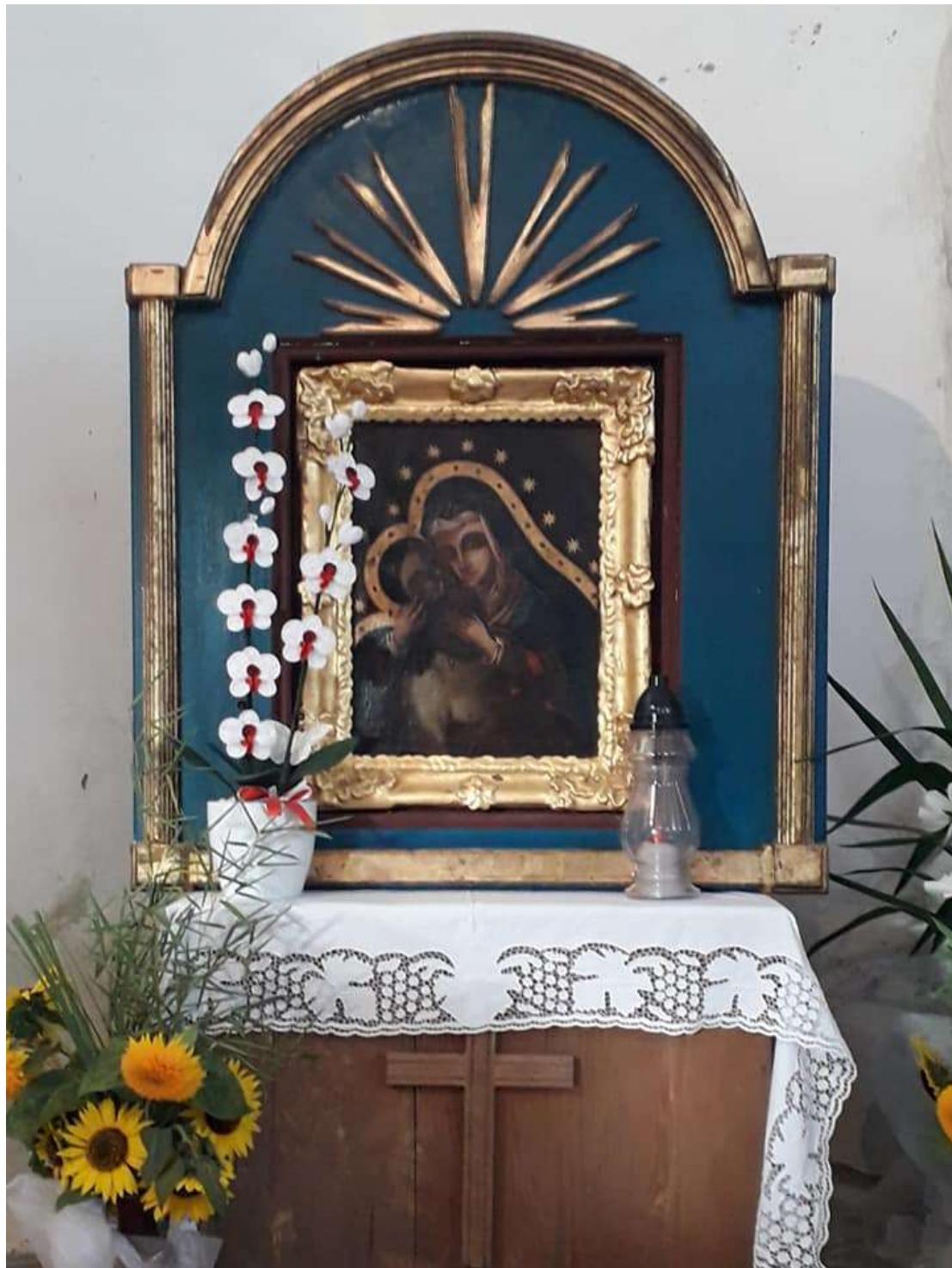
Slika 7: Prijedlog cikloturističke rute kroz Trnavu

Marjansko svetište u Dragotinu - Crkva Blažene Djevice Marije u Dragotinu najstarija je Gospina crkva u Istočnoj Hrvatskoj. Prvi put se spominje 1332. godine i to kao središte dragotinske župe. Najvrjednija povijesna znamenitost u dragotinskoj Crkvi je slika Žalosne Gospe. Danas je crkva u Dragotinu u sastavu Župe Našašća Svetog Križa Trnava.

Slika 8: Crkva u Dragotinu

U novije vrijeme postavljen je u crkvu vrlo lijep kip Majke Božje s krunom na glavi i s djetetom Isusom u naručju. Taj se kip nalazi na glavnom oltaru i svraća posebnu pažnju Marijinih štovatelja koji hodočaste najviše na blagdan Velike Gospe. Iz godine u godinu u ovo Marijansko svetište skuplja se sve više hodočasnika.

Slika 9: Kip Majke Božje u Dragotinu

Na području naselja Trnava postoji Samostan časnih sestara Svetog Križa koji je 2012. godine proslavio 100 godina postojanja. U Trnavi je krajem 1912. godine provincijalna uprava Milosrdnih sestara sv. Križa iz Đakova kupila mali posjed od dr. Miroslava Weiss-a. Veličina posjeda iznosila je 6 jutara i 757 četvornih hvati. Radi sveopće skupoće koja je nastala zbog ratnih prilika i cijena vina bila je jako visoka. Kupnja vinograda te godine činila se štetna za provinciju, jer će od njega imati malo koristi. U kasnijim ratnim godinama pokazala se kao blagoslov i sreća za provinciju. Posjed je plaćen 18.000 kruna, a sastojao se od male kućice s podrumom, šljivika, dijela oranice i malog vinograda. Posjed se u dva navrata povećavao kupnjom do današnjeg opsega.

Kad je 1917. godine kupljen posjed u Štrbincima, u provinciji zvan "Josipovac" nedaleko Đakova, Trnava je ostala pomalo u sjeni. Glavna grana gospodarstva u Trnavi bilo je obrađivanje vinograda i uzgajanje voćnjaka i tome se posvećivala velika pažnja. Sestre su zabilježile da se u početku vinograd obrađivao sasvim jednostavno, a onda su se počele primjenjivati i novije, modernije metode. Već su npr. 1918. godine u berbi upotrebljene vlastite preše. To znači da su se od početka u obrađivanje vinograda ulagala sredstva te angažiralo stručne ljude. Tako je zabilježeno da 15. rujna 1919. dolazi novi vincilir Johan (Ivan) Kummer. Uvijek je bilo onih koji su zajedno sa sestrama nosili brigu za vinograd i gospodarstvo. Mnogo poslova nisu sestre mogle obavljati same, pa je uvijek bilo namješteno nekoliko radnika – stalnih ili sezonskih. Veliku pomoć je sestrama pružio i nadzirao gradnju rektor Bogoslovnog sjemeništa iz Đakova Antun Akšamović. Tada je sagrađena mala sobica, kuhinja, podrum i prostorija za tjesak. Nekoliko godina kasnije 1921. započela je nova nadogradnja kuće. Kako je bilo teško doći do građevinskog materijala uspjelo je sestrama kupiti jednu baraku i građevni materijal upotrijebiti za gradnju ove kuće. Tada su sagrađene dvije manje i dvije veće sobe, kapelica, kuhinja i praonica, te velika terasa. 16. svibnja 1921. obavljen je blagoslov kuće i križa u vinogradu, koji je postavljen uz cestu. Drvo za križ je darovala biskupija, a korpus obitelj inženjera Slavka Majcena iz Zagreba. Križ stoji i danas na istom mjestu. Kroz sve ove godine doživio je nekoliko obnova i renoviranja. Godine 1972. napravljen je i postavljen novi križ koji je blagoslovljen 31. ožujka. Sa strane ceste nije kuća imala nijedan prozor. Svi su prozori gledali prema vinogradu, što se pokazalo vrlo praktičnim, jer kad su nadošle jake kiše i navalila bujica sa ceste, sva voda je odlazila oko kuće dolje u vinograd. Gradnju je izveo domaći graditelj Pimpi. Ali već za dvije godine kuća se morala temeljito popravljati, jer zbog velike vlage kućna gljiva uništila je sve podove i vratnice, jer je kuća bila drvena. Ova je kuća srušena 1971. godine i sagrađena nova. Trnava postaje stalno boravište sestara. Danas je berba u Trnavi doživljaj za

mnoge dobročinitelje i dobrovoljce koji s velikom radošću dolaze u berbu grožđa. Svake godine se sakupi oko 100, nekada manje nekada više, berača, pa berba bude obavljena za pola dana. To je poseban dan radosti, zajedništva i marljivog rada. Ni kiša ne smeta berbu. U novije vrijeme grožđe se prikolicama odvozi u biskupski vinograd na prešanje, a mošt se cisternama vraća u podrum, gdje sestra zadužena za vinograd vodi daljnju brigu za dozrijevanje vina, pretakanje, flaširanje, i sve ostalo što je potrebno da vino dođe do krajnjeg potrošača. Prema količini vina dade se zaključiti kakve su bile berbe. Tako npr. god. 1919. dobilo se 70 hl vina, ali je i vinograd bio još prilično malen; 1922. g. 250 hl vina; 1923. 120 hl, ali je zapisano da je vino dobre kvalitete, "bolje nego prošle godine". Ili 1970. berba je bila slaba, zbog tuče i filoksere, pa 1975. opet je bio slab urod, što zbog tuče što zbog bolesti loze. Zatim je znalo uslijediti nekoliko rodnih godina kao npr. 1977., 1978., pa 1979. grožđe je bilo neobično slatko i bilo ga je obilno jer je godina za vinograde bila dobra. Vinograd se pomlađivao, pa je tako zabilježeno da je 1919. godine u vinogradu načinjeno 1000 "povala", tj. posađeno novih trsova. Kontinuirano su se vadili suhi trsovi i sadili novi kao i nove sorte loze. Također se vadilo staro drveno kolje, a sadili su se betonski stupovi. Danas je sav vinograd na betonskim stupovima i posađen tako da se može obrađivati suvremenom mehanizacijom. Nije zabilježeno koja je vrsta loze

kupljena	1912.	godine.
----------	-------	---------

Danas se u Trnavi proizvodi graševina. Ima nešto i stolnog grožđa kojim se snabdijeva provincijalna kuća u Đakovu, a i sestre iz okolnih filijala dolaze u Trnavu po voće, grožđe i vino.

3. ANALIZA TRŽIŠTA

U ovoj analizi bit će prikazano prvenstveno stanje u ruralnom turizmu jer je ova grana turizma zastupljena na području Općine. Nadalje, osvrnut ćemo se na turizam u Slavoniji i Baranji te prilike za razvoj turizma u Općini.

Iako je razvoj ruralnih područja posljednjih desetljeća donio je novi trend, a to je ruralni ili seoski turizam, a goste sve više zanimaju povijest, kulturu i tradiciju određenog kraja i žele se integrirati u lokalni život za vrijeme svojeg boravka ruralni turizam u Hrvatskoj je nerazvijen, ponajviše zahvaljujući orientaciji na primorski turizam te nedovoljnoj afirmaciji domaće gastronomije i vinarstva.

3.1. RURALNI TURIZAM

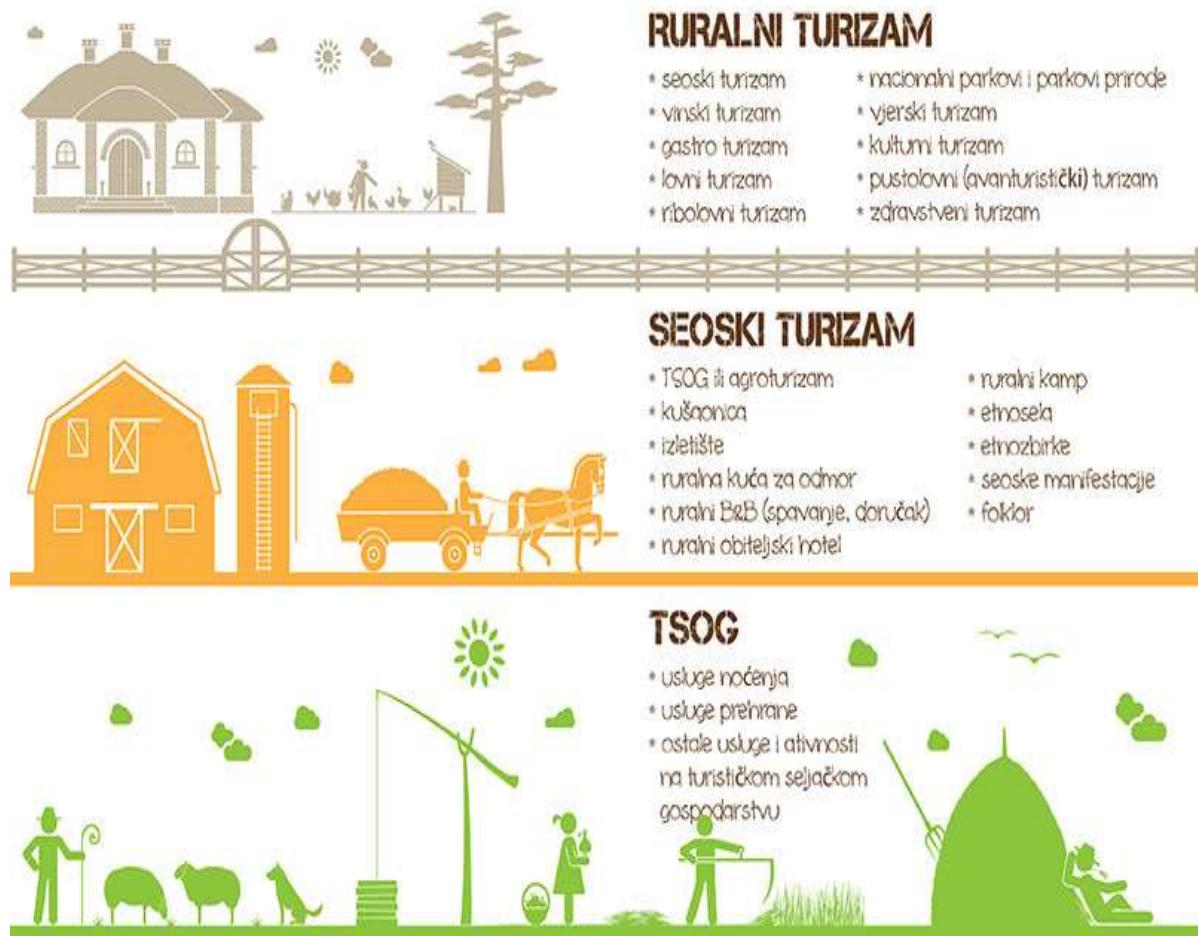
Ruralna područja u Hrvatskoj zauzimaju gotovo 80% teritorija, točnije 79,1%, 19,8% je klasificirano kao mješovito područje dok samo 1,1% pripada urbanim sredinama. Usporedbe radi, u Europskoj uniji je 51,3% ruralnih područja u prosjeku. Istovremeno, u ruralnim područjima RH živi 56,7% stanovništva dok je u EU taj postotak znatno manji, tek 22,3%.¹¹

Ruralni turizam predstavlja različite i složene oblike turizma koji se nalaze izvan urbanih i obalnih središta tj. razvijaju se u prirodi i selima, a ostvaruje se u različitim oblicima:

- seljački turizam (agroturizam)
- rezidencijalni turizam (sporedno stanovanje gradskih stanovnika u dane vikenda, blagdana, godišnjeg odmora u vlastitim objektima (vikendicama))
- zavičajni (nostalgični) turizam (temelji se na osobnoj vezi pojedinaca i određenih mesta i krajeva –zavičaja)
- sportsko-rekreacijski turizam (vid turizma koji se temelji na sportsko zabavnim aktivnostima u prirodi, poput: šetanja, jahanja, trčanja itd.)
- avanturistički turizam (rekreacijski turizam kojemu je temelj rekreacija uz mnogo rizika i uzbudjenja uz veliku fizičku i tjelesnu pripremljenost sudionika)
- zdravstveni turizam (vezan uz termalno-mineralna vrela, ljekovita blata i planinske predjele)
- kulturni i vjerski turizam (temelji se na brojnim spomenicima, galerijama, muzejima i kulturnim manifestacijama)
- lovni i ribolovni turizam
- gastronomski i vinski turizam
- prirodi bliski i ekoturizam (turisti se sve više zanimaju za prirodu, posebice ekološki čistu, posebno su zanimljivi: nacionalni parkovi, parkovi prirode, zaštićene vrste itd.)
- edukacijski turizam (vid turizma koji se temelji na programu upoznavanja polaznika sa značajkama ruralnog prostora, stjecanja životnog iskustva za vrijeme boravka u prirodi i druge spoznaje u svezi s ruralnim prostorom.)
- tranzitni turizam (predstavlja vid turizma u kojem turisti iz različitih razloga putuju kroz ruralni prostor)

¹¹ <https://www.cimerfraj.hr/aktualno/ruralni-turizam>

- kamping turizam (seoski turizam uz kampiranje)
- nautički turizam (razvija se na jezerima, rijekama i kanalima)
- mješoviti i ostali oblici ruralnog turizma (foto-safari, promatranje ptica, praćenje divljih životinja po tragovima, traženje njihova staništa, traženje i promatranje gnijezda itd.)

¹²Slika 10: Prikaz oblika ruralnog turizma

¹² <https://www.cimerfraj.hr/aktualno/ruralni-turizam>

3.2. TURIZAM U SLAVONIJI I BARANJI

Na istoku Hrvatske između velikih rijeka Dunava, Drave i Save regija je poznata po širokim ravnicama, hrastovim šumama, slikovitim vinogorjima, dobro očuvanoj kulturnoj i izvornoj hrvatskoj folklornoj baštini, raskošno izrađenim i ukrašenim narodnim nošnjama, također i jedinstvenim kulinarskim specijalitetima. U toj regiji poznatoj po romantičnim zvucima tamburice koja u srce dira nalazi se jedini Muzej tambure u svijetu, a tu je i jedna od najstarijih ergela u Europi Državna ergela lipicanaca u Đakovu. Prirodne ljepote ravnice koju presijecaju vode i močvare čuva Park prirode Kopački rit, a brežuljkasti šarm regije pruža Park prirode Papuk s geološkim parkom Rupnica.¹³

Prema Katalogu ruralnog turizma Hrvatske mjesta koja vrijedi vidjeti su:

- Park prirode Kopački rit
- Park prirode i geopark Papuk
- Muzej Vučedolske kulture, Vukovar
- Muzej tambure u Tvrđavi Brod, Slavonski Brod
- Tvrđava Brod, Slavonski Brod i Tvrđa u starom gradu Osijeku
- Državna ergela lipicanaca u Đakovu i Ergela Lipik
- Spomen-galerija Ivan Meštrović u Vrpolju

U ovome dijelu Hrvatske najrazvijeniji turizam u regiji Baranja koja je poznata po Parku prirode Kopački rit smještenom na rijeci Dravi i Dunavu, vinarijama i dobroj kuhinji, tradicionalnim selima, svjetski priznatim lovištem i širokim plodnim poljima te vinogradima.

¹³ <https://www.hgk.hr/documents/hgkkatalogruralniturizamhrvatskeweb57728ea64487b.pdf>

ŽUPANIJE	TURISTI		INDEX 19./18.	NOĆENJA		INDEX 19./18.
	2018.	2019.		2018.	2019.	
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	14.054	16.373	116,50	21.711	24.693	113,73
KRAPINSKO-ZAGORSKA	15.266	16.967	111,14	28.142	30.755	109,29
SISAČKO-MOSLAVAČKA	4.128	3.586	86,87	9.982	7.865	78,79
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	43.997	48.214	109,58	68.237	76.386	111,94
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA	6.455	7.741	119,92	12.703	16.086	126,63
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1.841	2.117	114,99	3.649	3.506	96,08
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	2.108	2.107	99,95	6.083	6.302	103,60
PRIMORSKO-GORANSKA	424.245	474.901	111,94	2.026.802	2.261.225	111,57
LIČKO-SENSKA	111.343	124.098	111,46	378.911	398.493	105,17
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	2.216	1.850	83,48	5.092	4.887	95,97
POŽEŠKO-SLAVONSKA	1.241	1.809	145,77	3.175	3.674	115,72
BRODSKO-POSAVSKA	3.136	2.978	94,96	4.720	4.757	100,78
ZADARSKA	236.617	258.535	109,26	1.164.990	1.267.559	108,80
OSJEČKO-BARANJSKA	9.303	10.702	115,04	17.784	21.222	119,33
ŠIBENSKO-KNINSKA	135.842	141.434	104,12	656.511	680.336	103,63
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	6.597	6.216	94,22	11.506	11.145	96,86
SPLITSKO-DALMATINSKA	512.946	547.245	106,69	2.325.254	2.422.887	104,20
ISTARSKA ŽUPANIJA	662.276	784.232	118,41	3.733.476	4.332.692	116,05
DUBROVACKO-NERETVANSKA	287.424	317.378	110,42	1.106.969	1.168.049	105,52
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	6.432	7.596	118,10	16.149	16.927	104,82
GRAD ZAGREB	140.371	145.312	103,52	248.589	257.386	103,54
UKUPNO ŽUPANIJE	2.627.838	2.921.391	111,17	11.850.435	13.016.832	109,84

¹⁴https://mint.gov.hr/UserDocs/Images/AA_2018_c-dokumenti/190812_stat_6.pdf

Slavonija i Baranja se odlikuju prirodnim ljepotama i bogatom kulturno-povijesnom baštinom. Stanovnici gradova i sela njeguju tradiciju održavanjem različitih manifestacija. Sve to doprinosi razvoju kontinentalnog turizma.

Turistički proizvodi u Hrvatskoj mogu se podijeliti na dominantne proizvode (svaki proizvod doprinosi minimalno 5% u strukturi prihoda) i proizvode s izraženom perspektivom razvoja. Ruralni turizam je u skupini proizvoda s izraženom perspektivom razvoja. Procjenjuje se da ruralni turizam, uključujući i planinska područja, sudjeluje u ukupnim međunarodnim putovanjima s udjelom od oko 3%, uz godišnji rast od oko 6%. Suočena s nerazvijenom domaćom potražnjom i nepoticajnim okruženjem, hrvatska se ponuda ruralnog turizma razvija izuzetno sporo. Iznimka je samo Istra, a donekle i Osječko-baranjska županija.¹⁵ Perspektiva razvoja ruralnoga turizma postoji samo je potrebno osmisliti kvalitetne sadržaje za privlačenje gostiju.

¹⁴https://mint.gov.hr/UserDocs/Images/AA_2018_c-dokumenti/190812_stat_6.pdf

¹⁵ Strategija razvoja turizma RH do 2020.

Brojni su uspješni primjeri mjesta koja su privukla veliki broj gostiju koji preferiraju ruralni turizam. Neki ugostitelji tako organiziraju aktivnosti na farmi. To je odličan primjer ponude za goste koji žele upoznati lokalni život. Oni odsjedaju u kući domaćina i biraju aktivnosti kojima će se baviti na njegovom gospodarstvu. To može biti berba grožđa ili priprema zimnice, npr. Također, nije rijedak slučaj ni da sami domaćini naprave ponudu aktivnosti i gosti ih po želji odabiru.

3.3. BUDUĆNOST RURALNOG TURIZMA U HRVATSKOJ

Iako još uvijek ne postoji učinkovitija strategija za masovni razvoj ruralnog turizma, ruralna područja u svijetu se sve više doživljavaju kao mjesta na kojima se može zabaviti, provesti slobodno vrijeme i steći sasvim drugačije iskustvo nego u urbanim područjima karakterističima za masovni turizam.¹⁶

Za razliku od prirodnih atrakcija i kulturno-povijesne baštine, Hrvatska je izrazito siromašna u novostvorenim turističkim atrakcijama, kao što su suvremeno opremljeni kongresni centri, tematski i/ili zabavni parkovi, golf igrališta, centri za posjetitelje, kvalitetno osmišljene tematske rute te slični sadržaji turističke ponude bez kojih je izuzetno teško uspostaviti prepostavke za turističko aktiviranje kontinentalnog prostora. Ako kontinentalnu Hrvatsku

¹⁶ <http://www.iturizam.info/kreativnost-novi-trend-ruralnom-turizmu/>

promatramo kao jednu, a jadransku kao drugu makroregiju možemo primijetiti da se u ovoj makroregiji posebno izdvajaju kulturni turizam, odmor u ruralnim područjima te cikloturizam koji dosegnutim stupnjem razvoja i turističke spremnosti teško kompariraju jadranskim makroregijama. Naime, turistička aktivnost Republike Hrvatske još uvijek je izrazito koncentrirana na uski priobalni pojas i otoke, usprkos turističkim potencijalima prostora kontinentalne Hrvatske u kojem osim ruralnog turizma postoji potencijal za razvoj drugih specifičnih održivih oblika turizma, poput kulturnog, vjerskog, sportsko-rekreacijskog, manifestacijskog, gastronomskog, lovnog i ribolovnog, memorijalnog i ekoturizma te gradskog turizma.

Potencijala za razvoj ruralnog turizma ima. Od osam nacionalnih parkova, pet ih je u zaledju, od jedanaest parkova prirode, šest ih je na kontinentu. Na atraktivnost kraja utječe čisti zrak, čista voda, zdrava klima, očuvana okolina (prirodno i kulturno nasljeđe). Također je važna sloboda kretanja u prirodi radi rekreacije i razgledavanja znamenitosti i/ili zanimljivosti. Vode i planine također su važan element atraktivnosti prostora, šetnje, ribolov, penjanje, vožnja biciklom i sl. Dodatna je atraktivnost prostora prisutna ukoliko postoje dvorci, crkve, muzeji itd. Održavanje različitih manifestacija utječe pozitivno na atraktivnost seljačkog gospodarstva. Upoznavanje sa starim obrtimima (lončarstvo, tkanje, pletenje, slikanje) zanimljivo je turistima.

Prognoze ukazuju da će se, uz 'sunce i more' kao i dalje globalno dominantan turistički proizvod, naročito brzo razvijati i cijeli niz proizvoda iz domene nautičkog, zdravstvenog, cikloturizma, pustolovno-sportskog, kulturnog i poslovnog turizma.¹⁷

---

¹⁷ Strategija razvoja turizma RH do 2020.

3.4. PRILIKE ZA RAZVOJ TURIZMA U OPĆINI TRNAVA

Na području Općine Trnava postoje preduvjeti za razvoj ruralnog turizma, a neki od oblika ruralnog turizma su u začetcima. Mogućnosti za razvoj ruralnog turizma postoje kroz sljedeće oblike turizma:

- seljački turizam (agroturizam)
- sportsko-rekreacijski turizam (ciklo-turizam)
- vjerski turizam
- lovni turizam
- gastronomski i enofilski (vinski) turizam
- etno turizam

Agroturizam je najznačajniji oblik ruralnog turizma u Hrvatskoj. Preduvjeti za formiranje agroturizma su prirodni i kulturni resursi, bez kojih se ovaj oblik turizma ne bi mogao razvijati. Prepoznatljiv je zbog jedinstvenosti prirodnih krajolika i tradicionalnih sela u kojima su smješteni agroturizmi. Ponuda agroturizma obuhvaća autohtonu tradicionalna jela i pića, kušanje vina iz domaće proizvodnje, a njima se pridružuju komplementarne usluge poput smještaja, uključivanje turista u tradiciju i običaje sredine, pruža se mogućnost uvida u poljoprivrednu proizvodnju te sudjelovanje u raznim aktivnostima, igrama ili poslovima vezanima za ruralna područja.

U Općini Trnava najznačajniji i najrazvijeniji oblik ruralnog turizma je vinski ili enofilski turizam. Ponajprije zahvaljujući Bonaviti i dugoj tradiciji održavanja ove manifestacije i prirodnim preduvjetima vinski turizam je postao prepoznatljiv. Na Bonaviti sudjeluju vinari iz cijele Slavonije i Baranje.

Slika 11: Turističko-atrakcijska osnova Općine Trnava

MANIFESTACIJE

- Bonavita
- Jesen u Lapovcima
- Blagdan Svetog Vinka
- Lipanjske večeri i Lička večer
- Advent u Trnavi

PRIRODNE ATRAKCIJE

- Turističko-vinska cesta Zlatarevac
- Biciklističke rute
- Lovišta
- Vinski podrumi

KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA

- Kulturno umjetničko društvo "Brđani" Trnava
- Kulturno umjetničko društvo "Vesela Šokadija" Lapovci
- Kulturno umjetničko društvo "Kondrićani" Kondrić
- Crkva Blažene Djevice Marije u Dragotinu
- Samostan časnih sestara Svetog Križa Trnava
- Župna Crkva Našašća Svetog Križa Trnava

Konsumacija vina kao i znanje o vinima postalo je sve popularniji oblik turizma specijalnog interesa. Mnoge vinske regije i vinari promoviraju svoje vino prilikom posjete gostiju vinarijama. Vino, vinarske regije i proizvođači vina glavni su elementi vinskog ili enofilskog turizma, a uspješan doživljaj koji nudi ta vrsta turizma ovisi o aktivnostima kao što su kušane kvalitetnih vina, posjećivanje vinograda i vinarija. U novije vrijeme vinarije gostima žele pružiti sadržaje poput sportskih i kulturnih manifestacija, tematske ture. Ova vrsta turizma nije ovisna o vremenskim prilikama i nije sezonskog karaktera pa upravo zbog toga proizvođači vina pokušavaju svoju ponudu obogatiti različitim dodatnim sadržajima. Implementacija novih programa i sadržaja sukladno trendovima podrazumijeva međusobno nadopunjavanje i ispreplitanje različitih segmenata ponude, odnosno sklad različitih programskih sadržaja koji čine jedinstven i neponovljiv događaj za svakog gosta.

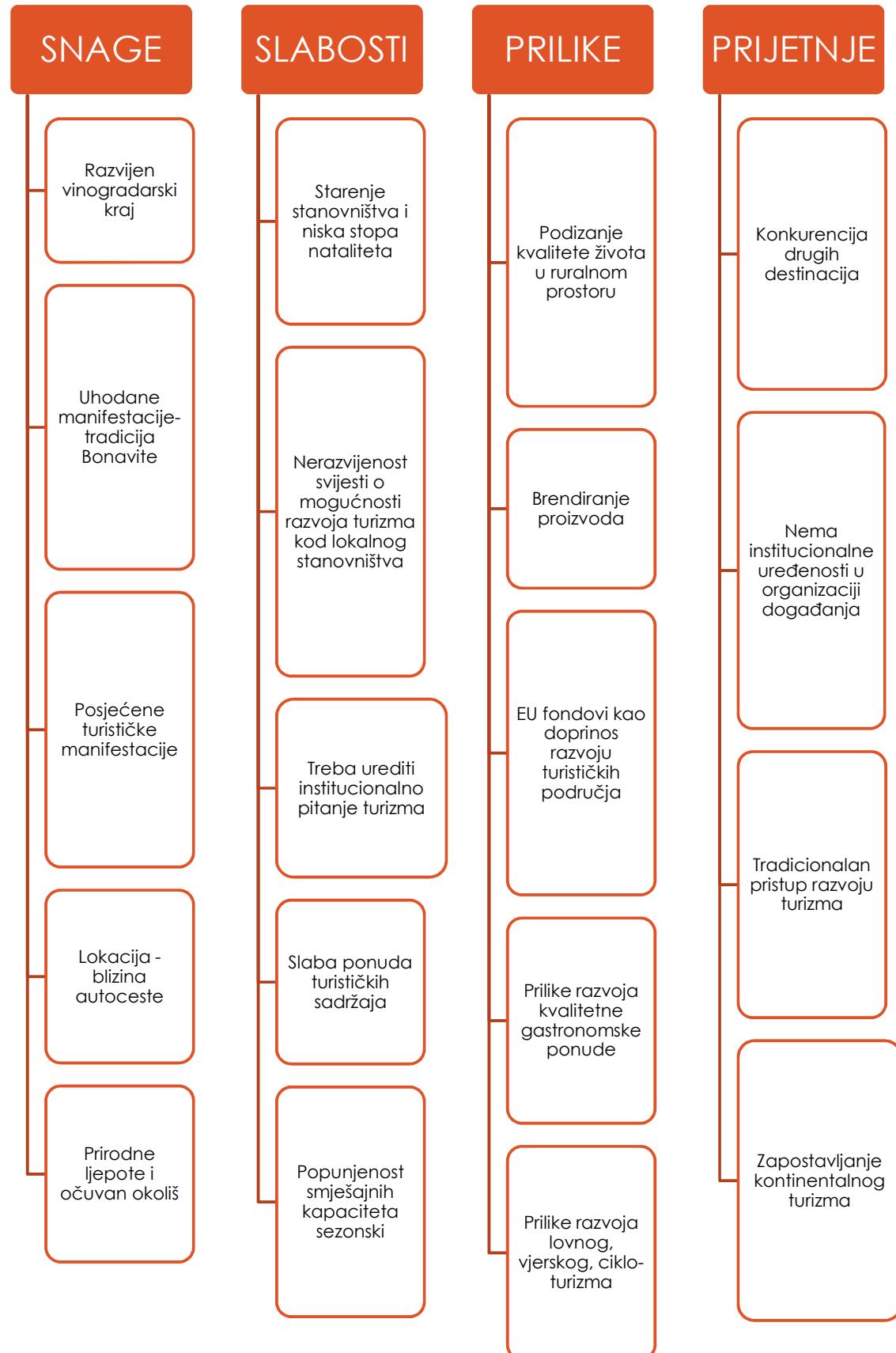
4. SWOT ANALIZA

Analiza okruženja ili okoline podrazumijeva istraživanje svih važnijih karakteristika kako vanjskog tako i unutarnjeg okruženja sa svrhom identifikacije strateških čimbenika koji će odrediti budućnost poduzeća. Analiza okruženja i identifikacija strateških čimbenika može se sagledati kao potpora odlučivanju u procesu formulacije strategije.¹⁸

Korištenjem ove analize unutrašnje sposobnosti i slabosti tržišta odmjeravaju izgledi za uspjeh u odnosu na konkureniju i opasnosti u okruženju. Snage i slabosti su unutarnji, dok su prilike i prijetnje vanjski faktori.

---

¹⁸ http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/OIM/dhruska/SWOT_analiza.pdf

5. VIZIJA RAZVOJA TURIZMA

Vizija razvoja turizma Općine Trnava do 2022. godine temelji se na odrednicama definiranim Strategijom turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, a to su odgovori na pitanja:

- Kakav bi turizam u Općini Trnava trebao biti?
- Koji su ključni preduvjeti razvoja turizma u Općini Trnava?
- Čime će turizam Općine Trnava privlačiti potražnju?

Kakav bi turizam u Općini Trnava trebao biti?

- Prepoznatljiv
- Cjelogodišnji
- Razvijen na cijelom području
- Raznovrstan(diferencirana ponuda)
- Inovativan i prilagodljiv preferencijama turista

Koiji su ključni preduvjeti razvoja turizma u Općini Trnava?

- Dugoročna zaštita prostora i održivo upravljanje ekosustavom
- Konkurentnost i atraktivnost za investicije
- Aktiviranje državne imovine u svrhu turističkog razvoja
- Povećanje znanja i vještina na svim razinama
- Destinacijsko upravljanje

Čime će turizam Općine Trnava privlačiti potražnju?

- Gostoljubivost
- Kvaliteta (izvrsnost)
- Autentičnost (očuvanje izvornosti)
- Raznovrsnost sadržaja i doživljaja
- Sigurnost

Nakon analize okruženja na području općine Trnava, ovom strategijom možemo definirati viziju razvoja turizma, koja glasi:

"Općina Trnava će se razvijati kao prepoznatljiva turistička destinacija koja će unaprijediti turističku ponudu kroz očuvanu tradicijsku i kulturnu baštinu, prirodne atrakcije, te gastronomsku i enološku ponudu."

Osim vizije razvoja turizma, potrebno je definirati i strateške ciljeve. Strateški ciljevi doprinose ostvarenju vizije razvoja, a temelje se na SWOT analizi.

Glavni strateški ciljevi na kojima će se temeljiti razvoj turizma su:

- 1. RAZVOJ TURISTIČKE INFRASTRUKTURE**
- 2. RAZVOJ TURISTIČKIH PROIZVODA**
- 3. RAZVIJANJE VINSKIH CESTA I POPRATNIH MANIFESTACIJA**

U tablici u nastavku dan je pregled osnovnih strateških ciljeva, te provedbenih mjera kojima će se doći do ostvarenja prioriteta.

STRATEŠKI CILJ	MJERE
CILJ 1: RAZVOJ TURISTIČKE INFRASTRUKTURE	MJERA 1.1. Izgradnja smještajnih kapaciteta na OPG-ima, kampovi, hosteli
	MJERA 1.2. Izgradnja biciklističkih staza- spajanje sa europskim biciklističkim rutama- EUROVELO 6 i EUROVELO 13
	MJERA 1.3. Adrenalinski tematski park- razvoj dodatnih sadržaja za turiste
	MJERA 1.4. Lovački dom Lapovci – uređenje soba za turiste
	MJERA 1.5. Izgradnja edukacijskog kampa
CILJ 2: RAZVOJ RURALNOG TURIZMA	MJERA 2.1. Lovni turizam
	MJERA 2.2. Vjerski turizam
	MJERA 2.3. Agroturizam- seljački turizam
	MJERA 2.4. Gastro turizam – slavonski čobanac
	MJERA 2.5. Etno turizam - uporabni i ukrasni predmeti vezani uz šokački, tradicijski život
CILJ 3: RAZVOJ VINSKIH CESTA I POPRATNIH MANIFESTACIJA	MJERA 3.1. Vinski maraton – dani otvorenih podruma
	MJERA 3.2. Berba grožđa
	MJERA 3.3. Aktivni turizam- biciklističke ili konjičke utrke

Tablica 4: Pregled osnovnih strateških ciljeva i provedbenih mjeru

STRATEŠKI CILJEVI I MJERE:

CILJ 1: RAZVOJ TURISTIČKE INFRASTRUKTURE

MJERA 1.1.	Izgradnja smještajnih kapaciteta na OPG-ima, kampovi, hosteli
CILJ I SVRHA MJERE	Cilj ove mjere je izgradnja i unapređenje turističke infrastrukture.
SADRŽAJ/OPIS	Ovom mjerom se želi ulagati u izgradnju i uređenje osnovne turističke infrastrukture, koja je potrebna zbog povećanog broja turističkih dolazaka. Ulaganje se odnosi na izgradnju ugostiteljsko - smještajnih kapaciteta (privatni smještaj, seljačka domaćinstva- OPG, kampovi, hosteli).
NOSITELJ	Općina Trnava, Turistička zajednica, stanovništvo
IZVORI FINANCIRANJA	EU fondovi, potpore nadležnog ministarstva, OBŽ
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

MJERA 1.2.	Izgradnja biciklističkih staza- spajanje sa europskim biciklističkim rutama- EUROVELO 6 i EUROVELO 13
CILJ I SVRHA MJERE	Cilj ove mjere je poticati razvoj cikloturizma na području Općine Trnava
SADRŽAJ/OPIS	Ovom mjerom se želi povećati i diverzificirati turistička ponuda na području općine. Izgradnjom biciklističkih staza, planirano je spajanje na postojeće europske rute EUROVELO 6 i EUROVELO 13.
NOSITELJ	Općina Trnava, OBŽ
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo turizma, Općina Trnava, EU fondovi, OBŽ
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

MJERA 1.3.	Adrenalinski tematski park- razvoj dodatnih sadržaja za turiste
CILJ I SVRHA MJERE	Cilj mjere je daljnji razvoj novih turističkih sadržaja
SADRŽAJ/OPIS	Izgradnjom adrenalinskog tematskog parka pružati će se novi sadržaji za turiste. Netaknuta priroda te zanimljiv krajolik pružaju idealnu lokaciju za ovakvu vrstu turističke ponude
NOSITELJ	Općina, turistička zajednica, stanovništvo, OBŽ
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo turizma, Općina Trnava, EU fondovi, OBŽ
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

MJERA 1.4.	Lovački dom Lapovci – uređenje soba za turiste
CILJ I SVRHA MJERE	Cilj mjere je dodatni sadržaj u svrhu razvoja lovnog turizma, te obogaćivanje ponude novih turističkih sadržaja
SADRŽAJ/OPIS	Adaptacijom/uređenjem soba za goste/posjetitelje lovce omogućiti će se boravak istih više dana, te će se time doprinijeti gospodarskom razvoju, jer će gosti koristiti i druge sadržaje u bogatoj turističkoj ponudi.
NOSITELJ	Općina Trnava, Turistička zajednica, stanovništvo, OBŽ
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo turizma, Općina Trnava, EU fondovi, OBŽ
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

MJERA 1.5. Izgradnja edukacijskog kampa u Trnavi	
CILJ I SVRHA MJERE	Cilj mjere je razvoj edukacijskog i u budućnosti i kongresnog turizma kroz razvoj novih turističkih sadržaja
SADRŽAJ/OPIS	Izgradnja edukacijskog kampa za mlade i sve koji se tako osjećaju sa svim pratećim sadržajima, kantinom, pratećim sadržajima. Planirana u blizini adrenalinskog tematskog parka. Netaknuta priroda te zanimljiv krajolik pružaju idealnu lokaciju za ovaku vrstu turističke ponude.
NOSITELJ	Centar za prevenciju nasilja u partnerstvu sa Općinom Trnava
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo za demografiju, mlade i socijalnu politiku, Općina Trnava, EU fondovi
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

CILJ 2: RAZVOJ RURALNOG TURIZMA

MJERA 2.1. Lovni turizam	
CILJ I SVRHA MJERE	Cilj ove mjere je poticati daljnji razvoj seoskog turizma i lovni turizma na području Općine Trnava
SADRŽAJ/OPIS	Ovom mjerom se žele potaknuti mala Obiteljska poljoprivredna gospodarstva da počnu ulagati u razvoj ruralnog turizma. Isto tako se želi potaknuti i unaprijediti lovni turizam koji već postoji na razini Općine Trnava.
NOSITELJ	Poljoprivrednici, stanovništvo, Udruge, Lovačka društva, Općina
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo turizma, Općina Trnava, EU fondovi
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

MJERA 2.2. Vjerski turizam

CILJ I SVRHA MJERE	Cilj ove mjere je potaknuti razvoj vjerskog turizma na području Općine Trnava – izgradnja Centra za duhovnu obnovu u Dragotinu predviđena Prostorno planskom dokumentacijom.
SADRŽAJ/OPIS	Crkva Blažene Djevice Marije u Dragotinu najstarija je Gospina crkva u Istočnoj Hrvatskoj. Prvi put se spominje 1332. godine i to kao središte dragotinske župe. Najvrjednija povijesna znamenitost u dragotinskoj Crkvi je slika Žalosne Gospe. Danas je crkva u Dragotinu u sastavu Župe Našašća Svetog Križa Trnava. Navedena crkva, te postojanje Samostana sestara Svetog Križa izvrsna su podloga za razvoj vjerskog turizma na području Općine Trnava.
NOSITELJ	Đakovačko-srijemska biskupija, Župa Crkve Našašća Svetog Križa, stanovništvo, Udruge, Općina Trnava
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo turizma, Općina Trnava, EU fondovi
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

MJERA 2.3. Agroturizam- seljački turizam	
CILJ I SVRHA MJERE	Cilj ove mjere je nastaviti razvijati agroturizam na području Općine Trnava.
SADRŽAJ/OPIS	Ovom mjerom žele se potakniti seljačka gospodarstva, da uz osnovno bavljenje poljoprivredom, počnu pružati i dodatne usluge. Gastronomска ponuda, smještaj te sudjelovanje turista u poljoprivrednim poslovima pružaju dodatni izvor prihoda na OPG-ima.
NOSITELJ	OPG-i, stanovništvo, Udruge, Općina Trnava
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo turizma, Općina Trnava, EU fondovi
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

MJERA 2.4. Gastro turizam – slavonski čobanac	
CILJ I SVRHA MJERE	Cilj ove mjere je razvijati gastro turizam kao poseban oblik turističke ponude u sklopu općinske manifestacije Bonavita na području Trnave.
SADRŽAJ/OPIS	Ovom mjerom želi se još više promovirati slavonski čobanac kao tradicionalno domaće jelo trnavačkog kraja. Općina bogata lovcima i divljim životinjama ima predispozicije za brandiranje tracionalnog jela uz natjecanja kuhara majstora kotlića.
NOSITELJ	OPG-i, stanovništvo, Udruge, Općina
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo turizma, Općina Trnava, EU fondovi, OBŽ
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

MJERA 2.5.	Etno turizam - uporabni i ukrasni predmeti vezani uz šokački, tradicijski život
CILJ I SVRHA MJERE	Cilj ove mjere je razvoj novog oblika turizma zbog potencijala koji postoji u zapisima i zbirkama u kojima se spominje postojanje mnoštva starih uporabnih predmeta sa područja Trnave, koja se čuvaju kod ljudi koji njeguju kulturu i tradiciju ovoga kraja.
SADRŽAJ/OPIS	Osiguravanje prostora za smještaj vrijednih zbirki uporabnih i ukrasnih predmeta vezanih uz šokački i tradicijski život žitelja sa područja Općine Trnava.
NOSITELJ	OPG-i, stanovništvo, Udruge, Općina Trnava
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo turizma, Općina Trnava, EU fondovi, OBŽ
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

CILJ 3. RAZVOJ VINSKIH CESTA I POPRATNIH MANIFESTACIJA

MJERA 3.1.	Vinski maraton – dani otvorenih podruma
CILJ I SVRHA MJERE	Cilj ove mjere je nastaviti razvijati enološki turizam na području općine Trnava
SADRŽAJ/OPIS	Ovom mjerom se želi dalje ulagati u razvoj vinske ceste kao turističke ponude na razini Općine na način da se dalje radi na promicanju ovog kraja i vinske regije jer turističkog potencijala ovdje ne nedostaje. Ulaganjem u manifestaciju poput vinskog maratona želi se zaokružiti i stvoriti pravi turistički proizvod koji će privući mnogobrojne turiste. Uz samu vinsku cestu potrebno je tu spomenuti i brojna događanja vezana uz vino i vinogradarstvo, od kojih je najznačajnija Bonavita – turističko-gospodarska manifestacija vinogradara Slavonije i Baranje osnovana u Trnavi 1988. godine.
NOSITELJ	OPG-i, stanovništvo, Udruge, Općina Trnava
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo turizma, Općina Trnava, EU fondovi, OBŽ
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

MJERA 3.2.**Berba grožđa**

CILJ I SVRHA MJERE	Cilj ove mjere je nastaviti razvijati enološki turizam na području općine Trnava
SADRŽAJ/OPIS	Organiziranjem aktivnosti poput berbe grožđa na OPG-ima, proširuje se turistička ponuda. Turisti u posljednje vrijeme traže načine da se opuste i pobjegnu od gradske užurbanosti. Berba grožđa može biti organizirana kao natjecanje te bi tijekom vremena mogla postati prepoznatljiva manifestacija na području Općine.
NOSITELJ	OPG-i, stanovništvo, Udruge, Općina
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo turizma, Općina Trnava, EU fondovi, OBŽ
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

MJERA 3.3. Aktivni turizam-biciklističke ili konjičke utrke	
CILJ I SVRHA MJERE	Cilj ove mjere je razvoj cikloturizma i ostalih posebnih oblika turizma.
SADRŽAJ/OPIS	Organiziranjem aktivnosti poput biciklističkih utrka, privlače se turisti koji žele aktivno provoditi vrijeme. Izgradnjom pump track trkališta, organizacijom biciklijada i utrka razviti će se nova turistička ponuda na području Općine, ali i zbog postojanja održavanja konjičkih utrka podiglo bi se na višu razinu.
NOSITELJ	Stanovništvo, Udruge, Općina
IZVORI FINANCIRANJA	Mjere ruralnog razvoja, Ministarstvo turizma, Općina Trnava, EU fondovi, OBŽ
VREMENSKI OKVIR ZA PROVEDBU	2020.-2022.

6. ZAKLJUČAK

Strateški razvojni plan turizma Općine Trnava za razdoblje 2018.-2022. temeljni je dokument razvoja turizma koji u prvom redu kao dugoročni cilj razvoja turizma ističe blagostanje lokalnog stanovništva i ostvarenje gospodarskog prosperiteta uz maksimalno poštivanje načela održivog razvoja te valorizaciju kulturne baštine i tradicije. Turizam Općine Trnava do sada nije učinio pomake u razvoju i promociji turizma na svom području. Međutim, suvremeni zahtjevi turističkog tržišta nameću potrebu razvoja uključujući cjelokupnu zajednicu i sve resurse (integrirani razvoj). Dakle, potreban je integrirani sustav razvoja i turističkog upravljanja. Općinu je kao turistički proizvod potrebno izgraditi i repozicionirati na turističkom tržištu. Realizacijom postavljenih strateških ciljeva i ostvarenjem ključnih razvojnih projekata uvest će se turistička ponuda destinacije te povećati atraktivnosti što će rezultirati stvaranjem konkurentne i prepoznatljive destinacije na turističkom tržištu. Izrada i primjena ovog Strateškog plana usmjerena je na pružanje jasne i realne slike o mogućnostima rješavanja temeljnih pitanja turističkog razvoja, pri čemu je poseban naglasak na partnerskom pristupu svih dionika koji sudjeluju u razvoju turizma (integralni pristup). Strateški razvojni plan treba postati osnovni strateški dokument na području turizma kojim će se pokrenuti novi razvojni ciklus, kao i stvoriti stabilne uvjete za nove investicije u turizmu, te potaknuti invoviranje lokalnog stanovništva za nove poduzetničke poduhvate, direktno ili indirektno povezane s turizmom. Turistički sektor na području Općine Trnava, danas nije razvijen te ne ostvaruje ekonomski učinke. Opće gospodarsko stanje nije zadovoljavajuće. Poradi toga, bez odlaganja treba iskoristi šansu koju pruža razvoj turizma kao opći generator gospodarskog boljnika. Upravo je Strateški plan razvoja turizma poduzetnički okvir koji definira najprimjerenija strateška usmjerena turističkog razvoja koja će potaknuti opći gospodarski prosperitet Općine (sinergijski efekt). Time se stvara osnova i uvjeti za poboljšanje kvalitete života lokalnog stanovništva. Strateški razvojni plan turizma Općine Trnava čini uz uvod poglavlja, kroz koja se analiziraju stanja resursa, posebno ponuda i potražnja, te se na kraju predlaže koncepcija razvoja turizma. Integralni pristup kao zakonitost i nit vodilja (konceptualna postavka), bez čega ne može biti ozbiljnog razvoja destinacije. To najpraktičnije znači da se cijelo područje treba tretirati kao turistička destinacija koja mora djelovati usklađeno na svim područjima (prirodni resursi, povijesno – kulturna baština, infrastruktura, komunalna djelatnost, ukupno gospodarstvo, društvene djelatnosti). Praktično sve djelatnosti, resursi, usluge, cijeli prostor mora biti tretiran „turistički“ što do sada nije bilo izraženo. U tom kontekstu valja promatrati utjecaj i usklađenost razvojno-planske

dokumentacije, također sustav poticaja. Dosadašnje stanje nije zadovoljavajuće i treba ga mijenjati. Analiza trenutnog stanja pokazuje, promatrajući integralno (usvojen koncept), da se zapravo mora napraviti vrlo ozbiljan iskorak u svim elementima ponude (ljudski resursi, kulturna i povijesna baština, infrastruktura, urbano uređenje, a posebno ugostiteljsko-turistička ponuda i čimbenici koji su dio te ponude kao što su zabava, događaji, izleti, selektivni vidovi turizma itd.). Postojeće stanje potražnje ukazuje na negativnosti u komparaciji s trendovima u turizmu, a u krajnjem slučaju rezultira skromnom potrošnjom posjetitelja, izletnika. Polazeći od sagledavanja stanja, uzeto je u obzir, kao podloga za koncipiranje strategije razvoja još i: Globalna procjena društveno-ekonomskih kretanja u užem i širem okruženju. Ovo područje sagledavanja ne daje puno nade za dinamičniju stopu rasta i razvoja, što inače ima utjecaj na Strateški razvojni plan turizma Općine Trnava. Tržišno kretanje i trendovi u turizmu, te usklađenost ponude otkriva čitav niz nedostataka skoro na svim područjima. Polazeći od rečenog, a posebno promatrajući potencijalne mogućnosti, moguće je konstatirati da prostor Općine koji je turistički nerazvijen, još nije devastiran. S druge strane trendovi u turizmu pokazuju mogućnost ambiciozne postavke razvoja turizma koja bi ubuduće mogla polučiti pozitivne efekte na ukupni boljšak i životni standard mještana. S toga je predloženo sljedeće:

1. Koncept dinamičnog razvoja s povećanjem smještajnih jedinica, značajno povećanje i poboljšanje ugostiteljske ponude. Također, turistička djelatnost mora pratiti ukupan razvoj (kvantitativno i kvalitativno). Sve rečeno je raščlanjeno i opisano kroz područja „poboljšanja postojeće ponude“ i kroz „nove proizvode“. Ukupno okruženje mora pratiti razvoj ove djelatnosti (integralni pristup). Sve navedeno treba se reflektirati na promjenu strukture gostiju, popunjenoš kapaciteta i vansezonalno. Na kraju bi planskog perioda Općina Trnava kao turistička destinacija ostvarivala veći broj noćenja te značajno povećala potražnju i cijenu noćenja.
2. Povezati program brendiranja destinacije Općine Trnava koji mora imati sadržajno elemente uravnoteženog i održivog razvoja-u skladu s prirodom (povratak prirodi) - poštivanje ekoloških načela-naglasak na autentičnost (prostor, objekti, hrana, piće, događaji itd.).
3. Upravljanje destinacijom i operativan razvoj. U tom je djelu konkretno predložen model bez kojeg je upitno ostvarenje ovog Strateškog razvojnog plana. Ovo je možda najznačajniji dio Strateškog razvojnog plana turizma destinacije Općine Trnava.
4. S ciljem da se razvoj i funkcioniranje turističke destinacije realizira prema zacrtanom Strateškom planu, predložen je Plan provedbe u kojem je sublimirana koncepcija postavka, a također su date sve mjere koje treba realizirati. U Planu provedbe su predložene mjere i aktivnosti i dinamika realizacije. Skrećemo pažnju na pristup predloženog Plana aktivnosti u smislu da su date aktivnosti, zadaci s naznakom - sugestijom kako realizirati pojedine aktivnosti.
5. Vrijedno

---

bi bilo razmotriti mogućnosti direktnog uključivanja i šireg kruga mještana u realizaciji nekih konkretnih projekata (smještajni kapaciteti, imovina i sl.) po principu privatno-javnog partnerstva za što postoje pozitivni primjeri. 6. Razvijati vlastite turističke kapacitete u vidu Turističke zajednice Općine Trnava kao preduvjeta privlačenja turista u ovu još uvijek netaknutu i neoskrnjenu ljudskom rukom turističku destinaciju.

7. POPIS LITERATURE I IZVORA

1. DZS, popis stanovništva, 2011.
2. HGK, <http://www.hgk.hr/documents/aktualna tema-turizam-u-20165899d9633ad81.pdf> <http://bookshop.europa.eu/hr/europski-sustav-pokazatelja-za-turizam-pbNB3213182/>
3. <http://www.aprrr.hr>
4. www.mirovinsko.hr HZMO, središnji ured Zagreb.
5. Master plan razvoja turizma Osječko-baranjske županije
6. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
7. Ministarstvo turizma, <http://www.mint.hr/default.aspx?id=976>
8. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, <http://www.mzoip.hr/doc/elaborat zaštite okolisa>
9. Općina Trnava-dostupna dokumentacija i web stranice
10. Operativni plan razvoja cikloturizma Osječko-baranjske županije,
11. Prostorni plan uređenja Općine Trnava (PPUO)
12. Prostorni plan uređenja Osječko –baranjske županije
13. Strategija razvoja ljudskih potencijala Osječko-baranjske županije 2011. -2013.
14. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.
15. Strateški marketinški plan hrvatskog turizma za razdoblje 2014.–2020.
16. Strategija razvoja Općine Trnava za razdoblje 2015.-2020.
17. Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije do 2020. godine
18. Glas Slavonije

8. POPIS SLIKA

Slika 1: Karta Osječko-baranjske županije

Slika 2: Koraci u izradi plana

Slika 3: Usklađenost strategije s dokumentima višeg ranga

Slika 4: Župna crkva Našašća Svetog Križa u Trnavi

Slika 5: Vinograd u Trnavi

Slika 6: Advent u Trnavi

Slika 7: Prijedlog cikloturističke rute kroz Trnavu

Slika 8: Crkva u Dragotinu

Slika 9: Kip Majke Božje u Dragotinu

Slika 10: Prikaz oblika ruralnog turizma

Slika 11: Turističko-atrakcijska osnova Općine Trnava

9. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Prikaz poslovnih subjekata

10. POPIS TABLICA

Tablica 1: Klasifikacija stanovništva po starosti u Općini Trnava

Tablica 2: Stanovništvo staro 15 i više godina prema najviše završenoj školi

Tablica 3: Struktura nezaposlenih u Općini Trnava

Tablica 4: Pregled osnovnih strateških ciljeva i provedbenih mjera

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Provedba operacije 7.1.1.

"Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj jedinica lokalne samouprave" u sklopu Mjere 07

Naziv projekta

Izrada Strateškog razvojnog plana turizma Općine Trnava za razdoblje 2018.-2022.

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.

Udio u sufinanciranom dijelu: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaze u ruralna područja